

ინველიტა და გლეხთა კომუნისტების უფრო-ხსოვრება

კვირა, თებერვლის 17.

№ 5 ფასი 20 კ. რ.

სიმინდის რევაზე.

ნახატი დ. ქუთათელაძისა.

მეთაური — ა) ნაკვალევში რა გრჩებათ? 2) სახელო-
ვანი მემკვიდრე.
ელ. ჩერქეზიშვილი — ტასოს იუბილეს გამო.
ფ. გომართელი — კრიტიკული შენიშვნები.
ქ. ძველაია — კოლექტივში და ხელოვნება.
საფო მგელაძე — მგლობარს.
კაიუს პელი — კრიალოსანი.
ბ. პელაშვილი — ქარხანაში.
ილ. ფერაძე — * * (პალმინის ლექსი).
რ. მურთაზაშვილი — მარცხ-ვარსკვლავი.
პარღონი — „ქანდაკება“.
მუსა გოგია — სათეატრო ინსტიტუტს.
ი. წ. — ჩვენი მხატვრები — დ. ქუთათელაძე.
გრი — პატარა ფილმონი — სცენა „დურუჯის“ კორ-
პორაციაში.

მ. ბუჩიძე — მეცნიერთა საყურადღებოდ.
იოსებ არიშათიელი — თ. ი. ხუსკივაძე.
მასწავლებელი — ჩვენი მწერალ-მოღვაწენი — ი. გუ-
ლისაშვილი.

თეატრი, მუსიკა, მხატვრობა.

რეცენზიები.

გ. ჯაბაური — სისხლიანი ჩერვონცები.

ბიბლიოგრაფია:

ი. არიელი — აღ. ყაზბეგი.

დაბა-სოფელი:

ი. პავლიაშვილი — მეტი ყურადღება სოფლის თე-
ატრს.

მოჰკარის სიკაჟრით როგორც ელაქრო!!!

ტფილისში:

„გილიოტინა“

ელოდით თეგაკვალში.

1910

XIV

მიწაგა ხალის მოწარა

წელიწადი მეთოთხმეტი

XIV

1924

თეატრი და ცხოვრება

სათეატრო-სახელოვნო სურათებიანი ყოველკვირეული უპარტიო უფრანლო
იუმორისტული განყოფილებით

თეატრი, პოლიტიკა, მუსიკა, მხატვრობა, ქანდაკება, საზოგადოებრივი ცხოვრება.
უფრანლო დიბუდები: წერილები, პიესები, ლექსები. მოთხრობები, სცენები, მინიატიუ-
რები, სათეატრო-სამწიფნობრო-სახელოვნო ქრონიკა ჩვენი და უცხოეთისა, რეცენზია-მიმო-
ხილვანი, მოღვაწეთა სურათები, შარები და სხვა.

მონაწილეთგან ცნობილი დამასახრებული და ახლგაზრდა ნიშიაი მწარლები.

ფასი: წლიურად . . . 10 მან. ჩერ.
ნახეარ წლით . . . 6 „ „
თითო ნომერი . . . 20 კაპ. „

მოკითხეთ რკინის გზის კიოსკებში და გაზეთის გამყიდველებთან.

წლიურ ხელის მომწერო გასული 1923 წ. ნომრები უფასოდ მიეცემა.

მიიღება დასაბეჭდათ განცხადებანი დაკლებულ ფასებში.

რედაქცია: ძველი ქართული თეატრი, ყოფ. წითელარმიელთა კლუბი სასახლის ქ. № 3.

რედაქტორის პირისპირი ნახვა შეიძლება 10—12 ს. რედაქციაში.

რედაქტორი: იოსებ იმედაშვილი.

გამომცემელი: თმში დაქრითოა შრომის არტელი „ახალი წრე“.

1910-1924

წელიწადი XIV

№ 5

შპს 20 ქ. ჩუბ.

„თეატრი და სპონგება“

ყოველკვირეული სურათო-ბიანი ჟურნალი

რედაქციის ბინა: ძველი ქართული თეატრი (ყოფ. წითელარმიელთა კლუბი), სასახლის ქ. ა. ნ. ეზოში.

ფოსტით: ტფილისი. რედ. „თეატრი და სპონგება“
იხილეთ იმდამდეგად.

თეატრი. პოეზია. მუსიკა მხატვრობა. ქანდაკობა. საზოგადოებრივი ცხოვრება

დარბაზი 1910 წ.

კვირა, თებერვლის 17

გამოცემა 1924 წ.

თ ე ბ ი რ ჯ ლ ი ს 7.

5 კვლევა ხელოვნების ყოველი დარგის რედაქციის დიდებული ნაწარმები რაღვე-ნად საერთაშორისოა, იმდენად ეროვნული. და ვაი იმ ერის ხელოვნებას, რომელიც ამ საანბანო კეშმარტებას ასცდება.

ამის ნაყოფი ჩვენი რაოდენადვე გვერეთ. ჩვენი თეატრის კვირისში, სხვათაშორის, ამ მხარესაც უძველესი წილი.

ჩვენი ახლანდელი აკადემიური თეატრის სცენაზე თითქმის ყოველთვის ნახავთ უცხოეთის რეპრეტუარს, ჩვენსაკი არა და თუ ჩვენებურს რასმის გამოკვეთენ, —მხოლოდ დაძველებულ პიესებს, ზოდიშის მისახდელად.

გამოდის, თითქმის ჩვენის თეატრის სულისჩამდგმელებმა არ იციან ქართველი ხალხის სულისკეთება, ყოფა ცხოვრება, მოთხოვნები.

მარტო გართობით, ზიზილიპილს სანახაობით მისი დაპურება როდი შეიძლება.

ჩვენი საზოგადოება ხომ ნიუ იორკის ქონსიკორპორაციული ბურჟუაზია არ არის, რომ თეატრში მარტო გართობისთვის მიდიოდეს, ან მოსკოვის თავქეივა ვაჭარ-ვაჭურები რომ თეატრში სათვალსერიოდ ვიდოდენ, ან პარიზის გადაშენებულნი წოდება, რომ კაფე-შანტანის ორბაროვან მანქიობით სტეპებოდეს!

აკადემიურმა თეატრმა, პირველყოფისა, მალე უნდა ასწიოს დროში მშობელი ერის ყოფა-ცხოვრების დახასიათებისა და სამშობლო ღრამბურგის გზა ფართოდ გაუხსნას, თორემ:

„ფანცი-ფუნცი გაცვიდება, ძველი ეპი დარჩება!“

ხაბა ოვანი ქართული თეატრის მისმხმამდრა. ტორიე მუდამ დიდებით მოიხსენიებს ერთი იჯახის სიმებას,—ვისოს, მაკოს, ტასოს,—მამას, დედას, ასულს.

ესენი მთელი 25—45. განმავლობაში აბრწყინებდენ სამშობლო სცენას და მათი ნაშუქით დღესაც კავსაშებს ჩვენი ხელოვნების ტაძარი.

სახელოვან მშობლების მემკვიდრე—ტასო მთელი 25 წ. ან უბედა მაყურებელ-მსმეველთა გულს. სიციცხლე, სიხალისე, სიხარული, აღმავრენა, —აი ტასო ყოველს როლოში.

მეტია ტასოს დამსახურებაზე ლაპარაკი,—ჩვენის თეატრის ყოველმა მეკობარმა იცის იგი.

დღეს, თებერვლის 10, კიდევ ერთხელ იზიემებს მელპომენე ამ თავისი უდიდესი ქურუმის ნამოღვაწეებით.

ქართველი საზოგადოება კიდევ ერთხელ განიცდის სიამის წუთებს.

გულთათლი სალაში ჩვენის სცენის მშვენიებას, ჩვენს ტასოს!

ტასოს იუბილეს გამო

(მოგონება)

დადგა სახეიშო ეპი ჩვენი ცქიალა ტასოსი. ეს სცენის მნათობი ყოველთვის უქენარა თავიგული იყო მსახიობთა შორის.

მე, მისი უფროსი ამხანაგი, ჯერ თითქმის თონხმეტი წელიწადი ვმუშაობდი სცენაზე უტასოდ.

მრავალჯერ დამტკპარი ჩემი უფროსი ამხანაგი მაკოს თამაშით, მე ხალისით ვეწეოდე კუპანს. ხშირად მაკო თავისი ხელოვნურის თამაშით გამბრტყებდა შორს და მაგიწყებდოდა, რო მე მაკოს ან აღმბრტყელს ან ბებია-ქალს ვთამაშობდი. ამის გამო

მაკო თავისი დიდრონის თვალებით და ჯადოსნურის ლიმილით მანიშნებდა „სთქვიო“. მეც უტებდ ვერკევილი, მისგან მოსიბლელი, და განვავარძლად ჩემს სათქმელს.

ვისაც მაკოს მრავალფეროვანი თამაში ახსოვს, სამწუხაროა მისთვის მაკოს სცენიდან ადრე გაშორება, ოადგინაც უყრათსმენა უღალატა და იძულებული ჰყო თავის საუარყოფ საგანს სამუდამოდ განმოსთხოველია.

აკადემიე ჩემი უფროსი ამხანაგი ვასო მხიბლავდა თავისი საიშე ათო ნიჭით, მახალსებდა თავისი გულწრფელის ამხანაგურის რჩევით.

ჩვენ ამ ოცდა თვრამეტი წლის წინად მრავალი სიდუხჭირე გამოგვივლია სცენაზე მუშაობით მაგრამ საქმის სიყვარული ძალღონეს გვიორკევებდა.

ასე მიმდინარეობდა ჩვენი ლატაკი თეატრის საქმე. მაკოს დაშორების შემდეგ აღარაფერი იყო მისი მოადგილე, თუკა მსურველები ხშირად ეწვეებოდნენ დასში, მაგრამ მაკოს მივითხრო არ ჩნდებოდნენ.

ერთ დღეს მეტად გულდაწყულულებული ვიყავი, რადგანაც სამი დღე დაესდევდა ჩვენს ხაზინა-დარს და სამი მანათი ვერ მომძკა. ვიჯავებ ჩემს ოთახში და ზანტად როდეს ვკითხულობდი და ჩვენი სცენის ბედით ვნაღვლობდი. ამ დროს მასარეს—ტასოს დებოთუთაო.

მართლაც დადვა ბედნიერი დღე. ტასო გამოცქრილადა სცენაზე და ჩემი ქმუნვარებაც გაჭრა. ტასომ სამშობლო სცენაზე შემოსვლის უხელ თავი სი თამაშით აანთო ხელოვნების ჭა კოკონა და აღტყავებში მოიყვანა საზოგადოება. ტასომ დაიწყო თავისი დედის როლების შესრულება. ყველანი შეეხაროდით, როცა ტასო რომელიმე როლს ასრულებდა, ჩვენს სცენას ახალ-ახალ გამარჯვებას ანიჭებდა. მისი კისკისი, ხმა, სიცოცხლით სავსე მიხვრამოხვრა სამუდამო დაუშლელ სამიზიკველს ჟყრიდა ჩვენს ღარბს სცენას. რა როლიც კი შეხვდებოდა, სრულის შეგნებით ასახიერებდა.

ერნ არ აღუფრთოვნებია ტასოს „აღლუმ“-ში, „პარიზელ ბიჭ“-ში, „ჰამლეტ“-ში, „ლაატ“-ში, „ორ ობოლ“-ში, „ორ ჯიბიგირ“-ში, „სინათლე“-ში,

„გადატოვებული მუხა“-ში და ნრ. სხ. პიესაში. არც ერთი პიესა არ იყო უტასოოდ საინტერესო.

ავტორ ტასომ პირადად შეასრულა 25 წ. სამშობლო სასცენო ხელოვნების ასპარეზზე მოღვაწეობისა თავისი ჯადოსნური თამაშით, რომელსაც ფარვანასავით დაესტრიალებდა: ხან დედის გარძნობით აღტყაველი უყვავებდა, ხან გადაცურებული ბებიბი ვიყავი და გეტუქსავდი, ხან აღმზრდელი სასტიკი და ყურებს აუწყებდა ხოლმე, ხან მათხოვარი ლოთი დედა-ბერი ტასოს ეტანჯავდა უხეში მოპყრობით.

მართალია დროება იცვალა, ეხლანდელი სასცენო ხელოვნება სხვანაირს მსახიობებს თხოულობს, მაგრამ ტასო შორს მჭერეტელობას არ დამკარგავს, არ გაჭყევაბა სიკრულეს და კიდევ დიდხანს განაგრძობს სამშობლო სცენის სამსახურს განხლებულის ძალღონით.

ჯანში უღვას სიოცხლებ ვასოსი, გულში უღვივის ნაპერწყალი მაკოსი. ამის გამო სრული დათავრებული სცენის მშვენიება...

მეც. მისი ამხანაგი, შორით ჩემის მხურავალე გრძობით ჩვეიკონებ ჩემს მოხუც გულში და სინაზრულით გულდაუტყუელი მაგრად დაიკონი გარძნობით აღსასველ თვალებს და შეგნატრი: ნეტავი შენა, ტასო, რომ კიდევ დიდხანს შეგიძლიან მუშაობა ჩვენ საყვარელ სცენაზე.

იტოცხლებ დაუქნობლად, ყოველთვის ჰყვოდე ისე, როგორც შენი ფსკუქჯაით ნათამაშვეი როლები გიკარნახებენ.

ელისაბედ ჩერქეზიშვილი.

პრიტიკული შენიშვნაბი

III. არიმანი. ლურჯი კაბარე.

მეორე შენიშვნა (პრიტიკული) 1930

არიმანი ახალი პოეტია. წინით ჩვენში მოცლილი ხალხი დრამებსა სწერდა. დღეს მოცულობით პოეტობის თამაშობენ: შეაკოწიწებენ ორიოდ ლექსს, სადაც არც თავია, არც ბოლო და არც აზრი, და შეჭქანინ განგავს:

„და აბა ახლა გვპართებს თავის გამოჩენს,“

რომ იაღონ ბულბულტებს

გაუფწობლოთ სტენაო.“ (აკაკი).

ასეთი პარანსელია არიმანიც.

როგორც ახალ პოეტს, განსაკუთრებით უყვარს კაფე-შანტანი, მეტადრე თუ იქ ტიტველი ქალებია.

„კაფე-შანტანი სასვე არის ტრტველ ქალებით“. ასე იწყება მისი პირველი ლექსი.

მერე?

მერე ის, რომ არიმანს ცეცხლი დაუბრებს ტანში:

„მიწვევენ რხევით და გულისთქმას მით მიადებინ“.

არიმანი გადააგლებს თვალებს და ამოიჩვენს ერთ პრინცესას.

„ამაღამ მინდა მის ტანთ რხევამ მომიღოს ალი“.

ჰმ, ჰმ! ახირებული ხალხია ეს ახალგაზრდა პოეტები!

ემშში შესული არიმანი გაუსვას ლინოს ხელს და სწორეთ აქ იწყება მისი მარცხი: დაითვრება და მთელი მისი განზრახვა ჩაიფუშება.

„მაგრამ დავითერ... აღარ ვარგვივარ.“

მადლობა დმერას, თორემ რომ არ დამთერალიყა და განეგრძო თავისებურათ, საჯაყ რასმე დასწერდა!

მეორე ლექსიდან ჩვენ ვტყობილობთ ერთ დიდ თვისებას არიმანისას: მას ჰყვარებია ნორჩი მუქუების სრესა.

დიდებუნებანი ადამიანი ყოველთვის პირდაპირია, ასეთია არიმანიც,—ის პირდაპირ აცხადებს, რაც უყვარს.

ფრთხილად მაინც იქნებოან, ვისაც ეს შეეხება!

მესამე ლექსი იმისი დასაბუთებაა, რომ მთავარას რითმით შეეფერება რაბინდრანათ თავგორა და აღისფერს ალიგაერო.

მეოთხე ლექსი აშკლანებს არიმანის დიდ შემოქმედებას:

„და შაბბის ბალი გიყვბოდა ნდომით მკლავის ქვეშ...“

ივ, ით! სულო და გულო! აი მესმის ასეთი პოეტური სურათი, თორემ გამოდგება შოთა და მოწყვება:

„მუნვე სწვივის წვიმა ბროლის, ჰკია გიშრისა ღარი სად“.

აბა რა შედარება!

მეხუთე ლექსი გვიმტკიცებს, რომ მაისში ადამიანს აპროლი ავიწყლება

მაგრამ ყოველთვის არა! მხოლოდ მაშინ, როდესაც—

მაგრამ თვით არიმანს მოეუსმინოთ:

„და სული ოფორტებს ოდესაც ითვისებს“.

ნეტავი ეციოდეთ, რა არის ეს ოფორტები! მეექვსე ლექსში პოეტ მოგვითხრობს, თუ როგორ მიიწვია ნარგისზე გეგურ სადილოთ.

მაგიდა ასუფრავდა და აჩანგალდა, მუთაქა ამუთაქად, გაძღვე ჩევე წვენით და შემდეგ ნარგისა და არიმანი ერთმანეთს დაეკონენ.

მეტისმეტად სასურადღებოა, იშვიათის ხელოვნებით აწერილი.

წყალი რომ ადამიანს ათრობდეს, არც მინახავს, არც გამოგონია.

მაგრამ ჭეშმარიტ ნიქს რა არ შესძლებია!

ასეთი ნიჭია არიმანი.

ამას ჰოწმობს მისი მეშვიდე ლექსი.

„პარსეთის შაჰი მოვიწყვე ერთხელ პიკნიკზე, დავატყვე ისე ლექსის წვენით, რომ აპარბაცდა“.

მეგრე ლექსში დედოფ ლსა სძინავს, ჰპირავს საბანს ხელის,—ქმრის დღატი განუზრახავს და სიზმარშია ჯერ.

ბროდსაც გამოილიძებს, დიდის სიამოვნებით მოგახსენებთ, თუ როგორ აღბეჭდავს ამ გამოღვიძებას არიმანის შემოქმედება.

„ბევრი მინახავს ჩვენშიც, რომ ჩვენებურს ყველს სწუნობდა, ხევისას ჰპაძავდა გულდ-გულ და მხოლოდ მიიმუნობდა.“

ივ. გომართელი.

კოლექტივიზმი და ხელოვნება

დღეს ყველასთვის აშკარაა, რომ ის დიადი სოციალურ-რევოლუციონური მოძრაობა, რომელსაც ადგილი აქვს მთელ მსოფლიოში, გარდაქმნას უქადის კაცობრიობას. არსებული კაპიტალისტური-ეკონომიური ურთიერთობა შერყეულია და ასეთივე მდგომარეობაში იმყოფება მისი ზედნაშენებიც: ხელოვნება და სხ. კაპიტალისტური წარმოების ფორმის შეცვლას მოყვება ყველა მისგან გამომდინარე ელემენტების შეცვლა. ენგელსი ერთ თავის ნაწარმოებში ლაპარაკობს:—უკანასკნელი მიზეზები საზოგადოების ყველა ატრიბუტების შეცვლისა... არის შედეგი წარმოების ფორმის (einstoffe der Produktion) და გაცვლა-გაშორების წესის

მეგობრის

(მოკუქუნა გიგინივიშვილის მსგავსად)

... შენ საქორწინოთ ეწყობოდი თითქოს თამამად და ახალუხებს გიკვრავდენ თეთრ ოქრომკედით, დღეს კი დაკუთრებს შენს სამარეს მოხუცი მამა და ვეღარ გათბობს შენი ღედის მზურავლე მკერდი

რა დევაზეა თუ სახეიმო ყვირი ხმაური რად შეაგეცვალა ასე ჩაბრა ტანჯვად, მე გლოვად, ვინ მოახვია შენს სიცოცხლეს მძიმე ტრაგია და შვე არდილოებს რა შემთხვევამ დაგახლოვა?..

გქონდა სამშობლო ღამაში და თავისუფალი იყავ ამაყი და ვარგოდა მეტროძოლად, მხედრად, თუ ვინმე ჩვენსკენ პარს იზამ და შემზოპვ რაკალით, საღარაჯოზე დადგებოდი პირველი მედგრად.

როს მაგონდება შენი ყოფნა, მოკლე და ჩაბრი, თეთრი კენჭები ჩემი თვალის უხეებს ახეებს, შენ სისწრაფეში ვერ გჯობნიდა თვით ნიაფკარი და დღეს ორმოში, ბნელ ორმოში რა მოგათავესტ?

ვით შეურიგდე შენს დაკარგვას უცნაურს, უტებს, ან შენზე ძლიერ ჩენს გარშემო ვინ შემიყვარდეს?..

ხაფო შგელაძე.

პრიალოსანი

როდესაც ჩემი ოთახი მორკალა ლანდთა არიგებულმა ხროვამ; როდესაც გაყარულ მინებს შეეხო ჩემი ქარის ჩემი აღურსი, ვიცილი:

მომაკონდებოდა ძველი კლაპტრების ზეიადი შუქის სიმძლავრე და ოცნების მულღარებაში შემატურებდა:

ძველი ჟინის გახელება. ასეთი იყო ბედი გუმინდელი ღამის, დაწოლისს.

მე ვლოცულობდი მაღონას წინ ცხარი ცრემლებით.

არ მიფიქვია არასოდეს რომ: გაყარულ ცხარ ცრემლებს, დაგორბულს ობლად ჩენს მკეროზე, კრილონის მძივებად ავახავდი. ღამე ფერმკრთალი უტყეროდ. ჩემ ფერმკრთალსახებს.

ქარვათა სიცივე შემოიჭრა ჩემთან და განმზარი ხელეში ავაშობოავე.

თითო თითოდ ვახავდი კრილონის მძივებად ქარებს, ჩემს წინ რომ ვყარა.

დასასრული არ ჰქონდა მათ: მე ვიღვრებოდი გაყარულ მძივებად.

ოთახში იდგა სუნე, ყვითელი და ცხელი. და, აი, ავ სხი პირველი კრილონის ჩემის პირველი (რეულოების).

და მოგაწოდე შენ, ჩემი ვინით ატაცებულს. ეს იყო პირველი საშუქარი, ცრემლებად დამდნარი, გაყარული:

ცხელი ქარები!

კაიუს პელი.

შეცვლისა, — რომელიც აღმსტურებს ჩვენს ნათქვამს.

ამა თუ იმ სახელმწიფოში ძალა-უფლება მუშათა კლასის ხელშია საიქებით ამ ნახევალ ეს და სხვა მრავალი ფაქტი მიწვიხს იმის, რომ დამდგარია ბუ ჟუზის ბატონობის და კაპიტალისტური წყობილების უკანასკნელი წლები. ჩვენ არსებული კაპიტალიტური წყობილების გარდაქმნის წინაშე ვდგევართ. ის კოლექტივისტურ წყობილებად უნდა გარდაიქმნას.

ჩვენითვის, რასაკვირველია, ყველა ამის შემდეგ საინტერესოა, თუ რა მივლის ხილოვნებას, რა მოვლის მის მიმავალ კოლექტივისტურ, ან, უკეთ რომ ვსთქვათ, მიმავალ სოციალისტურ წყობილებაში. სოციალიზმი და ხელოვნება, მათი ურთიერთობა, — ამ რასაც გვიჩინა ჩვენ მოკლეთ შევეხოთ.

1

თანამედროვე ბურჟუაზიის რდვილოვებს ხელოვნება ბურჟუაზული წყობილების გაოფე, სადაც ვაბატონებულა კერძო ინკუბიტევა და კერძო საკუთრების პრინციპი, შექმლებლად მიაჩნიათ. ერთი მხრივ ეს ადვილი ასახსნელია, რადგანაც ბურჟუაზია, როგორც ვაბატონებული კლასი, მიჩვეულია ხელოვნების მონოპოლიურ სარგებლობას. თუ მოვიკონებთ წარსულ ეპოქებს, დაივინახავთ, რომ ხელოვნებით უმთავრესად სარგებლობდნენ გენიალურნი თუ კლასები, ხელოვნების წარმომადგენ-

ლებიც უმთავრესად მათგან გამოდიოდნენ და მათ ემსახურებოდნენ. ფეოდალურ ხანაში, მაგ. იყვენენ კარის მგონები, მწევების და ვასალების მუსიკოსები და მხატვრები. როდესაც ფეოდალიზმის შემდეგ განვითარებას იწყება კაპიტალიზმი და ძალა-უფლებას ხელში იღებს ბურჟუაზია, ხელოვნების ყოველივე დარგი: პოეზია, მხატვრობა, რეჟია და სხ, გაუღნებთილა ბურჟუაზიული სულით. მხოლოდ მეოკო საუკ. შუა რიცხებიდან, როდესაც კაპიტალიზმის განვითარებას მოჰყვა მუშათა კლასის გაჩენა და როდესაც ამ კლასმა მიღო ასეთივე გარკვეული სახე, ჩვენ — მუშათა წრიდანაც ვხვდებით ხელოვნების წარმომადგენლებს თითო-ორულას, იგარამ ეს ხი მწეეთ იყო ზღვაში. მათ არ შეეძლოთ რაიმე ნიშნულთვანი გაღუნა მოეხდინათ საზოგადოებაზე და ხელოვნება კვლავ ვაბატონებული კლასების საკუთრებად დარჩა; მუშათა კლასი, დაბეჩავებული კაპიტალიზმის უღელის ქვეშ, მოკლებული იყო ხელოვნების ყოველ დარგს. ყველა ამას მიჩვეულ ბურჟუაზიას შექმლებლად მიჩნია ხელოვნების არსებობა თავისი ბატონობის და კაპიტალისტური წყობილების გარეშე. ბურჟუაზიის იდეოლოგიები მუღდ მივაძახიან, სოციალისტური წყობილების დროს ხელოვნება განადგურდებოკ ვითომ „შეუენებელი მსიდან“ (რეულისმბება მუშათა კლასი) ისინი იცავენ ხელოვნებას. მათ ძლიერ აწუხებთ ის, თუ რა სედი მოეღო კოლექტივისტ მატერიალისტებში საზოგადოებაში პოეტებს, არტისტებს, ფი-

ქარხანაში

გუ-გუ-გუ გუ, გუ გუ-გუ-გუ, სქექს ურო და გრგვიანეს გრდემლი, შრომის შვილი სქექსეს რკინას, ტანჯულ თვალზე შრება (კრემლი, და სოცოსხვე იწყის-დნება, იწყია-დნება და კვლავ ბ-წყინ ვა, ჩაუმჭრალი ცეცხლი ღვივის, ცეცხლის ალი მიმოჰრინ-ეს.

და ყოველთვის, ცისმარე დღე თხზვან ქარხანა ბრძოლის ჰანგებს, ძლიერს კილოს ჯაფშნით სალტავს, ახალ სიყუყას აფოლადებს, შოპენი და ბეთხოვენი აკარგება დღეს მის ხანაში, ყურადღებას იპყრობს მხოლოდ გოდელმის რეკევა, ცეცხლის მარში.

და ტრიოლებს ბედის ჩარბი, ორთქლი ბრუნავს, მილი ბოლავს, საყვირის ხმა სივრცეს არხავს, ცას სწვდება და მიმოსობოლავს, უთბი ჰკვივის და მის კივ-ლს უფრთდება გმინვა ქვების, სიმუზნათ ივანტება ყოვან ახალ დასაბაის.

გუ გუ-გუ-გუ, გუ გუ-გუ-გუ, გამდნარ რკინას ცეცხლი ღვინთავს, შრომის შვილი ჩაქუნსა სკენს, ოკული სდის და სისხლი სწვთავს, ხნიურია დაუმცხრალი: — ქურა კშ-ნაივს, ქურა მღერის, აქ სიმბოლო ისახება მიმავალი ბედის წყრის..

ბესარიონ პელაშვილი.

(ჰალმინისა)

ნუ სტორით იმათ, ვინც იარაღით ხელში დაცენენ ბრძოლისა ველსა ნუ უგალობთ მათ სიკვდილის ლექსებს, მათ წასაბიოწმად ნუ დაღვრით ცრემლსა.

მკვდრებს არ სჭარდებთ ჰაინი და ცრემლი: იმათი ხათრი თუ დაქვთ გულს შინა,

გადაბაიჯეთ იმათ ვეამებზე, და მათი დროშაც გიძლოდეთ წინა. და იმათ მტრებთან მათი დროშის ქვეშ განავრძეთ ბრძოლა გამუდმებული..

ეს არის მათი პატვისცემა, უფრო საკადრი და ღიხსეული!

ილ. ფერაძე.

ბესარიონ ალ წუწუნავა. ამჟამად მოსკოვის დრამ. სტუდიაში მიწვეული.

ირაკლი ფერაძე სიმ კანტურიშვილი. სწერს ახალ პიესას.

ლოსოფოსებს და სხ. იგინი: გაიძახიან „როგორ შეუძლია კოლექტივისტურ საზოგადოებას შევსება და უზრუნველყოფა აზროვნების ფილოსოფიურ მუშაობისა! ნუ თუ შეიძლება ადმინისტრატორული გზით დაწესება გონებრივი მუშაობის რეგლამენტაციისა? ან დაუმორჩილო ის რვა საათის სამუშაოდლის ანონის და ზღაძნო მომავალ Victor Huges ს, რომ მიეტეს პოეტურ შემოქმედებას 7 დან—9 საათამდე დილისა, როგორ შეიძლება ამის შევსება? მაშინ, როდესაც გალილეიმ აღმოაჩინა იოპიტერის თანამგზავრი, ნუ თუ შეიძლო რომელიმე კოლექტივისტურ ადმინისტრაციას ცოდნოდა, რომ ამის აღმოჩენა დიდ დახმარებას გაუწევდა კაცს გეოგრაფიულ რუკების სისწორის შეღწევაში და ამით შეამძირებდა ზღვაში გემთა დაღუპვის რისკებს? რომ ყველა ადამიანისთვის საჭირო ყოფილიყო დილიდან საღამომდის ჩაქუჩით ხელში გრდემლთან დგომა ან გუთან-ცულთი მინდორში ყოფნა, საიდან გაჩნდებოდნენ: სოკრატე, არქიმედი, დანტე, შექსპირი და რუსთაველი? მათი აზრით, როგორც ლაპარაკობს ცნობილი მარქსისტი ვანდერველდე, მომავალი კოლექტივისტური საზოგადოება იზრუნებად მხოლოდ „კაპუსტის“ და „გავზუ“ და სრულიად დაივიწყებდა ვარდის დაზრვას.

აი, როგორ მსჯელობენ ისინი და მთელი მათი მსჯელობიდან გამომდინარეობს შემდეგი დასკვნა: კაპიტალისტური წყაობილების შეცვლა კოლექ-

ტივისტურად და მოსპობა მისაკუთრების კაპიტალისტური წესისა, ეს არის განადგურება ხელოვნების.

მართლაც, საქმე რომ ისე იყოს, როგორც მათ ჰგონიათ, შეიძლება ასე მოხდარაყო. მაგრამ არა! აი, რას ლაპარაკობს იგივე ვანდერველდე: „ავტორიტარული კოლექტივიზმი, რომელსაც მოიხდებოდა შექმნას გონებრივი შრომის ეკონომური და ადმინისტრატული ორგანიზაციისა, მსგავსად ფიზიკური შრომის ორგანიზაციისა, ძირშივე ჩაახრბოდა ყოველგვარ სულს გამოკონებისა (дух и интеллектъности. ჰ. ძ.), შეაჩერებდა ყოველგვარ წყაროს სოციალური პროგრესისა და თვით ეკონომიურ პროგრესისა“.

მაშ რაშაი საქმე? ამაზე შემდეგ.

ჭ. ძველიაი.

„ქანდაკეზა“

ახალი პიესა არჩილ ჯავახიშვილისა (გარდელის) სახალხო თეატრის სცენაზე.

ძნელი სახსენელია და არა გვენია, ვინმე ითავოს იმის სახსენარტება, თუ რატომ იღვმის ახალი ქართული ორიგინალური პიესა სახალხო თეატრის სცენაზე და არა ჩვენს აკადემიურ დრამის თეატრში. ეს მით უფრო ძნელი გასაგებია, რომ ფაქტიურად ჩვენ ერთადერთი თეატრი ვაქვს,

მგრძ-პარსკვლავი

(ღეგენდა).

ლამაზი იყო საქართველოს დედოფალი. შორეულ მხრიდან, ოქროს მტრით დაფიქრებულმა შავმა ზანგმა მოუტანა დედოფალს ოქროს მძივით მოქსოვილი აგული... და იგივე ზანგი უნაზობდა დედოფალს ოქროს გულიდან ამოღებულ ზღაპარს. მეტად მზიარულ დედოფალს—სიკოცხელ-ზღაპარი უყვარდა, მგრძობიარეს კი ტყბილი განცდიდა...

საბრალო ზანგი!.. ველარ ეღირსა სამშობლოს, ობლად დამიარხა შორეულ მხარეს...
თავი მოჰკვეთეს... და სიკვდილის ჭამს ღიმის არშია ეგლებოდა მის გამძღარ ბაგეს; ეს თუ იყო ნაპაზობი ზღაპრის უქანასენელი ბეგერა?!..

დაორსულდა დედოფალი; ეჭულა ქალი. განრისხდა მეფე, მიმოგრიბა აგულის ჯავარი და ბრძანა: ცოცხალი დაემარხათ პირმოშო.

დედოფლის დობილებმა მოიპარეს ძეძუმწოვარი და მთიულეთის მიუვალ მონსტერს შეაფარეს...

მაღალ მთის თოვლიან მწვერვალის ნისლი მოეგზია დილის რიგბრემა მიტკობის ფრად შეღებო იგი, მაგრამ მწვერვალში მაინც უჩიხარი იყო. გარს შემორტყუიო ქანკის ალმასები წელს უწმენებდნენ და ასე სდარაჯობდნენ მის სიღმელოვბას. თოვლის ხავერდი ჩახუტებოდა ოქროს ქვიშნარს; ნაპაზობი უშავზე გადმონახეთი ჩანჩქერი დაბლა—

გრილოან უფსკრულში იმლოებოდა. იქ, იმ მწვერვალოდან გამოცურდა არწივი; ფრინველთა მე ემ პირველმა მიღწეა ღამე, ალყად შემოილარა მთა ხევეებს და რომ ეგრ ნახა სამეფოს მეტოქე, შეუპოვარის ყითი ავმართა ცის სიერცეს და ისევე სთავინთქა ნისლში..

მზე მაღლა წამოიხარა; ოქროს ფერი სთავებით ჩაქსოვა ამწვანებელი ღელეები, ვეება შავი ღრუბლები, ტყინა ხევეებს მიახარცხა. არყინა გორაკის შუბლზე მამალი ფსტი გიზნორია; მომართა ცხვირის ნესტოებზე, ჰკრა წიხობ მზის სხივებს და უჭურულო მითქანდა ჩაღუნინანზე, სადაც ხაქსმოკიდებული მონსტერი დილის ლოცვანსა კითხულობდა...

იქ, იმ მონსტერში იზრდებოდა დედოფლის ასული მარკომა. ობოლი იყო იგი და ობლად სრულდებოდა. მონსტერისაგან დამფრთხალ ნადირს ჰკარავდა მარკომა, დაქრულ-დაკოდალთ ჰკურნავდა. მისი სილამაზე დაღირებულ ისარს მოჰკვეცდა, პირს უკლუმა უბრუნებდა წმიდა ნადირზე მისულ მტერს. უწმინდური ცხოველი ერიდებოდა, ღვთის შწირულთა ნადირს კი თავისუფლად ლალოდნენ მონსტერის გარემოს. წმიდათაწმიდა იყო იგი ალვაგი, შორს გაისმოდა დიდება.

მარკომა მწიფდებოდა...

გავიდა დრო ქაში... დედოფლის ასულს, აქამდე სულთ მშვიდს, სცვდა ეწევა და იგი ნაღვლია-

სადაც თავმოყრილია და, ალბათ, ჯერ კიდევ დიდხანს იქნება თავმოყრილი ყოველი მიმდინარეობა ჩვენს სათეატრო ხელოვნებაში. მართლაც და, ჩვენ ისე ხომ არ გავზრდილვართ, რომ შეგვეძლოს რამდენიმე თეატრის არსებობის გვეუძღვით, რომელთაც სპეციალური, განსაკუთრებული გეზი ექნებათ სათეატრო ხელოვნებაში; ჩვენში არ არის მომხდარი ის დაუერყენი ცაიკა მაყურებლის შეხედულებათა, რომელიც უზრუნველყოფენ ასეთი განსაკუთრებული გეზის მიმდევართა თეატრის არსებობას. დასასრულ, ჩვენს თეატრს არ შეუქმნია ჯერ სასცენოთი გამოკეთილი, ერთი აზრით გაერთიანებული, ერთი გემოვნების პატრონი, ერთი უდიდესი კულტურის მსახიობთა რაზმები, რომელნიც ასეთი განსაკუთრებული მიმდინარეობათა თეატრების იდეური მეთაურები და მებრძოლნი იქნებიან. არაფერ უარყოფს, შეიძლება ცდა იყოს ამისა ჩვენს თეატრში, შეიძლება ჩვენი სტუდია ამზადებდეს ასეთ მებრძოლთა და ხელმძღვანელოთ. მაგრამ სულ სხვაა ცდა, სულ სხვა მომზადების პროცესი და სულ სხვა ის, რაც ამჟამად არსებობს და რაც უთუოდ თავის დაცვას და კვალს აჩვენებს ჩვენი თეატრის ცხოვრებას.

გარდა ამისა, ჩვენ ხშირად გვესმის ჩივილი, რომ არ არსებობს ჩვენში ორიგინალური დრამატურგია, არ მოგვეპოვება კარგი ორიგინალური ჰიესეი და სხ. და სხვ. ეს არც სასცენო მართალია. შეიძლება, ბევრი ახალი კარგი, ნამდვილი

პიესა არ გავაჩნდეს, მაგრამ შეიძლება, მრავალად დაწერილ დრამატულ ნაწარმოებთა შორის მიიწი გამოირჩეს რამდენიმე კარგი ლაზთიანი პიესა. და ეს ასეც უნდა იყოს. მაგრამ რატომ უნდა ჰქონდეს დახშული კარა ამ პიესებს ჩვენს ერთადერთ დიდ თეატრში? არა გვეინაო, საჭირო იყოს იმის მტკიცება, რომ სწორედ თეატრი ახალისებს მწერლობას და იზიდავს თავისაკენ დრამატურგთა ყურადღებას, თუ კი თეატრი ექნებათ, ერთგვარ გასავლს აძლევს ორიგინალ დრამატურგიას. სუსტ პიესას თან მოსდევს უთუოდ უფრო ძლიერი, ყოველის მხრივ სრული პიესა და ამგვარად იქმნება ის ორიგინალური დრამატურგია, ის ორიგინალური რეპერტუარი, რომელიც თავის ელფერს აძლევს თეატრს და ერთგვარად ანსხვავებს ფრანგულს, გერმანულს, რუსულს, იაპონურს და, ფეკტირბობს, კერძოდ თეატრსაც.

ჩვენში ჩვენს აკადემიურ თეატრს გააჩნია ის მატერიალური შესაძლებლობა, ის ძალა, რომელიც უზრუნველყოფს ახალ პიესის სათანადო შეზადებას, სათანადო მოვარაუებას—ეს მოვარაუება კი—თამაში იქნება იგი თუ გარეგან მოწყობილებათა, ეს სულ ერთია—განსაკუთრებით ესაჭიროება ორიგინალ დრამატურგიას, რადგანაც, ვიმეორებთ, იგი ჯერ კიდევ მტკიცედ არა სდგას ფეხზე, მტკიცე ნიადაგი არ მოუპოვებია ჩვენში. ეს მოვარაუებაა, რომ კარგ მხარეს ჩვენი ორიგინალური პიესებისას

ნი მარტობას მიეცა. შეწუხდენ წმიდა ნაიდირნი, განშორდნენ მონასტერს, რომ მარტოდმარტო ყოფილიყო ქალ-ღმერთა, არ დაეარღვია მისი საიდუმლო ზღაპარი.

და დარჩა იგი მარტოდ...

ობოლად გლოზობდა, რას?... თავიდაც არ იცოდა მარტოობა, ოღონდ სული მისი შუთავდა—ვერ ისვენებდა; უნდოდა წასვლა შორს, შორს, მალა აფრენა...

მთის ჩუხჩუხა წყარო, ნელა სიო, პირბღირი მთვარე—ყველა ერთად საიდუმლოებდნენ, ერთის გარძნობით იყვნენ ჩაქსოვილნი, ერთად ბუბუნდნენ დედოფლის ასულის ბედზე.

გადახვეწილა ნაიდირნი ილეოდნენ, დაკრილ-დაკრილით აღარა ჰყენადა მოწყალე. მშვენიერი ასულის მარტოობას ნაიდირნი თავის უმწარკო სისხლს სწირავდნენ. შორს გაისმოდა შეილდ-ისრის ყეფა.

.. ბეგს გაღმა ნისლიდან აეპართა ფრინველოთა მეფე; ჩაბლუჯვილ კლანჭებით თეთრ ზოილს სტოვებდა ჰაერის სივრცეში. და იცნო დედოფლის ასულმა ჩიქილა, რომლითაც შევიდის ნუკას შეუხვებია ჭოილობა. მშვენიერ ასულს კენესა აღმოხდა; ნაღვლიანი თვლები არწივის მიაპყრო და ღანე-მიხილილი დაეშვა ძირს...

—სიყვარული!.. სიყვარული!.. — იძახდა მისი მღვლვარე გული და ვნების წყურფელით იფრენებოდა.

დიად, ეს სიყვარული იყო და მიხვდა მარტოობა, რომ სხვაგვარი—ფერადი სიკაცსებლ იყო მისთვის საჭირო...

დალაშდა.

დაიძინა დედოფლის ასულს და ნახა სიზმარი: წვალობდა. სხადე მიწაზე ცხოვრება. უეცრივ იქექებუხა ცაშ, ყოველისფერი ერთმანეთში აიძრა, სინელებდ მზიცივ არე, ცა-დედამიწა ერთ-ერთს დაეჯახა...

მარტოის უნდა დაიძახოს, მშველელს მიმართოს, მაგრამ ვერ იძახის, ხვას ვერ იღებს.

შორს, სადაც ჯუღრბელში გამოჩნდა შექვი; იგი მოახლოვდა და ნახა დედოფლის ასულმა ჰაბუკი—მეფე... ამყი, ლაღი, ძლიევა-მისილი.

იგი დაეშვა ძირს, მოხვებია მშვენიერ ასულს, ღონივრად ჩაიჭრა სიკაცსებით სავსე მკერდში და ისევე ძლიევაშოსილებით აეშართა ზეცას... მევე მიფრინავდა სატრფოსთან ერთად, ჰყოცნიდა სატრფოს, მარტოობა კი უნამობდა მას ობოლ აბის ზღაპარს:

გასწი!.. გასწი!.. წაივით, იქ, სადაც თავდება საწყარო,—ეუღარებოდა დედოფლის ასული მეფეს და კოცნით უთუავებდა სულს.

ემხით დათვავალი მეფე გონებას ჰკარავდა... ციკა ხანც და მარჯიოს დაკეპულა მკერდი მოუღლუნდა—მიცივლა აბობოქრებდო ვნების ტალღებში და დაქნდა დაბლა უესკრულსაქენ...

ქალმა შეკვიკლა .. გამოიღვინა.

შეშინებული თვლები მონასტრის კედლებს მიმოავლო, და... მიხვდა, რომ ყოველისფერი ის

უფრო წინ წამოსწევს და მსმენელს მოჰბიძღავს, ამ ხელოვნებაში კვავებს ჩვენი ჯერ კიდევ გამოუყვანილი დრამატურგი თავისთვის საჭირო გაკეთილს და სათანადოდ შესწორებს პიესათა ნაკლს.

ესეც არ იყოს, ხომ არსებობს ჩვენში მრავალი მხარე ჩვენი საზოგადოებრივი თუ ოჯახური ცხოვრებისა, რომელიც გამოხმაურებას ჰპოვებს ან უნდა ჰპოვებდეს ჩვენს ლიტერატურაში და, სხვათა შორის, დრამატურგიაშიც, რატომ არ უნდა აღინუნსხოს და სათანადოდ არ უნდა იქმნას გაშუქებული ეს მხარეები ჩვენი ცხოვრებისა? რატომ არ უნდა მიეცეს მსმენელს საშუალება იხლოს თეატრში ჩვენი ცხოვრების და მასთანათვისელი ლიტერატურული ტიპები? ნუ თუ ამ ტიპებს უფრო ნაკლები ღირებულება აქვთ, ვინემ თუნდ „ციცფერ ობობას“?

მით უფრო ვაუფებარია ის, რომ პიესა, რომელსაც აქვს ყველა დარსება პიესისა, თავშესაჯარსა და გულუბნ მასპინძლობასა ჰპოვებს ან ჩვენს აკადემიურ თეატრში, არამედ სახალხო თეატრის სცენაზე. ჩვენ ამით სრულიადაც არ გვინდა რაიმე მოვალეობით სახალხო თეატრის ქართული დრამის ღირსებას,—ყველას კარგად მოეხსენება მასი ღვაწლი და მნიშვნელობა. მაგრამ ყელს მოეხსენება ისიც, რომ იგი არ არის ისე მოწყობილი, ისე უზრუნველყოფილი არტისტული ძალებით, რომ უნაკლოდ შესძლოს ახალი ორიგინალური პიესის დამდგენა და წარმოდგენა. ხოლო სწორედ ორიგინა-

ლურ პიესას ესაჭიროება უარესად სიყვარულით მოპყრობა და განსაკუთრებული შეზადება მოწყობა.

არა გვეონია, ორი აზრი არსებობდეს ჩვენს მწერლობაში, მსახიობთა შორის და თვით რეჟისორთა შორისაც არა. ჯგჯანაშვილის ახალი დრამატურული ნაწარმოების შესახებ, რომელსაც „ქანდაკება“ ჰქვიათ სახელად და რომელიც იანერის ბოლო რიცხვებში პირველად იქმნა ქართულ სცენაზე დადგმული სახალხო თეატრის ქართული დრამის მიერ.

ცხოველი თემა, რომლას წყაროსაც ჩვენი ჯერ კიდევ გარდაუქმნელი ცხოვრების ურთიერთობანი შეადგენენ, დიდი დრამატული ნაკვი, მოქმედების განვითარების ღინამიურობა, კარგი, ღამაში ქართული ენა—ისეთი ენა, რომელიც უნდა ისმოდეს სცენიდან,—ი, ნუსხა იმ თვისებებისა, რომელნიც ახალ პიესას უსააუოდ გამარჯვებას უზნადებენ, თუ კი, რა თქმა უნდა, ეს თვისებები სათანადოდ იქმნება გადამწილი და გაშუქებული სცენაზე დახელოვნებული მსახიობის მიერ.

კაპიტალისტურმა ხანამ თავისი დალი დასავა ოჯახურ ურთიერთობას, სკოლას; მან თავისი შეხედულებები გამეგვა აგრედევ ხელოვნების სფეროშიც. მხატვრის აღჩენება, ხელოვანის გატაცება და შემოქმედება უნდა დაემორჩილოს ცხოვრების მოთხოვნილებას—ხოლო კაპიტალისტური ცხოვრე-

მხოლოდ სიზმარი იყო... სიზმარი ტკბილი და საინტერაო.

სიკალიერე ირგვლივ, კვლავ სიპარტოვე და სიობდვ. სეკდამ მოიკვა მარეზოს მორთილოვარე გუელი; ქალწული სიყვარული რომ კვდება ცხოვრების მორეგში, ასეთი იყო მისი შინაარსი...

შეაყარულა დიდოფლის ასული, ზეზე წამოიდგა.

შავ ფართალში შეხვეული მონასტრის სვეტს მეყრდნო და ნაღვლიანი თვალები საიდუმლო თაღებს მიასენენა...

მწარე სინამდვილით დავრდომილს მოესმა მწყობრო ჰანგები...

მონასტრის ბერი ხურო უმღერდა მშვენიერ ასულს ენებათა სიკვდილის ჰიმნს.

ვიწყო სარკმელში მოტეხილი შუქი ჟანვიან ჩეჭურთებში დნებოდა და მშვენიერ ასულს სიკვცხლეს სიტკბობებს ჰპირდებოდა. არ უნდოდა მარეზოს, რომ ეს სიზმარი ყოფილიყო, უნდოდა ცხადობს, (ცხადივ ეხილა იგი სიზმარი; გამიკვარა გარედ, შესდვა ფრიალო კლდეზე და თმაგაშლილი მიეცა სიოს ნებას... უკანასკნელ ჟამს, მის შვე სიკვდილის ზმანებათ გამმღარ თვალებში, ქვეყნის სიკარიელიე აღიბეჭდა და მარეზოს ბოლო ამოახილი კი შერთებების ქრიაშელს შეუერთდა...

ფრენის მოტრფილვე მარეზო ზეცისკენ წასულა; იქიდან თურმე დღესაც კავაშით, მარტოდობლად დაჰყურებს თავის ძველ მონასტრის...

ანგლოზები რომ ცაზე მღერას დაიწყებენ, ჩიქილა დროგამოშვებით გამაჩნდება, თავს მოყურის მრავლ ვარსკვლავთა კრეიულს და უნებობს ქვეყნას მარეზ ვარსკვლავთა ზღაპრს. ამზობენ ვითომ: ბუღბუღი მავნი დაიწყებს, ცოდვილ მიწაზე, მღერას და... ამ ჰიმნში ქოვებს იგი ცადედაშიწის კავშირს. მთელი ქვეყანა სდუმს.

ამ დროს მხოლოდ ბუღბუღი, ბუღბუღი აღვივებს ქვეყნის გულში დამწვარ სიყვარულის ღაღარს...

...არჩევს მარეზო ჰყვარებია; მისი აჩრდილი დღევანდლავედ უღრან ჰალაში სცხოვრობს; იგი ახლაც დიდებს თავის სატრფოს და მრავალი წლებით იმდემოქანცული, გულსაკლავად შესძხის ოლოლის სახით ძველი მონასტრის ნანგრევებს...

...მონასტერი იგი, ახლა ცარიელია, იქ მხოლოდ შემოდგომის ნამჭერი ტრიალებს და მას ჩამონგრეულ კედლებში მთის და მფრთხილი ნადირი აფაოებს თავს

...დრო გავა და ჩაღმეთის მთის ტატნობზე მგზავრი გადმოდგება, თუშეთიდან მოტაცებული ქალით. გადმოხედვენ დაშლილ მონასტრს და იქ ხანაცო ჯიხვის თასებით ნევედდოვლის სადღეგრძელოს დალევენ.

არ დაივიწყებენ არც ულამაზოდ დახაცილ ვაყებს და შენდობით მოიხსენიებენ, შავი ზანგის მასპინძლობით, სიიქოს წასულს,—სიყვარულისთვის თავგანწირულ ჯეფლებს.

რ. მურთაზაშვილი.

აკაკი ფაღავას დრამატული სტუდია

აწ სახელმწიფო სათეატრო ინსტიტუტი, გ. მიქელაძის თაონობით დაარსებული 1922 წ. შუაში სხედან: აკაკი ფაღავა, გ. ჯორელი, კ. მარჯანიშვილი, ა. ახმეტელი, ახმეტელსა და მარჯანიშვილის შუა სტუდიას გ. ნიქლაძე, დანარჩენი—სტუდიელები: მ. მრეველიშვილი, მ. ბერიაშვილი, ა. შერაბაშვილი, ხ. ჭიჭინაძე, პ. შურულაძე, ა. ალიქიანისძე, ი. თუთბერიძე, ა. თიხაძე, კ. გარსიაშვილი, ლ. ციციანი, ნ. ბაქრაძე, ნ. დოლიძე, ე. თოფურაძე, თ. წულუკიძე, ა. ავალიანი თ. ტარკაშვილი, ია. ქანთარია, ვ. ცხვეტინი, ლორია, ს. სულაიაური, ვ. გომიაშვილი, პ. კანდელაკი, გ. ხელაია, შ. ჩხეიძე, დ. აბაშიძე, ალ. მალაქელიძე, პ. კიბახიძე, ალ. ფაღავა, ა. ხორავა (ცხლა არ ირიცხება), შ. ნანვალიძე, კ. კედი, პ. ბერაძე, აკლია: ქებაძე, დ. მელაძე, ნ. წათკაშვილი, ნ. ინასრაძე.

სათმაბრო ინსტიტუტა

მეზიანურ სულეგს აყირაგებს ჩანვი აპკელი, ფსიხოლოგოსი გაითქვიფა, და კაანელი ყარაჩოელი მენაგეა ნიგმას ქერაში, ლურჯი სულეგი ვადაჰანცა გზების ძებნაში...

გალაზღანდარდა სახის ღარები ისე იფადა, რომ თვითეული ვადაიქცა ცხოვრების დაფად, სახე დასერა, როგორც გლენმა სახანავად ველი, გუთნის დედით ვადაქცეულბა დღეს ახმეტელი.

ფიგურები ჩამოყალიბდა რითმიულ ცეკვით, უხეში წელი მოიზიჩა, გველურის გრეხვით, ყოველი კუნთი ათამაშდა, აკრო გალბობით, ლღაა შულგინას, მანიონის, ქლენტის წყალობით.

ხმა გაიწმინდა, ხელთათმანი აღარ აცვია, სატოლუმბაშოდ ის გაკაქდა და ვერბაღია შოუკაშვილიმა ჩამოასხა ოკროს მითათობი, რომ „ბრინჯაო“ ვერ ირჩეოდეს ერთები ათში.

ქსადლონები ვადადიან ხელიდან ხელში, მიაგა გაიქნა, აღარაა დღეს ის უხეში; ვერცხლის წყალია თვითიული, კობრა და კარგი, — დღედელუდი აქანაგებს, ჩვენი ვიორგი!

საღარაჯოზე არწვივა, ფრთებ-აწიული, მკერდით იფარავს თავის ბუჩავს და ათეული ერთი მეორეს ეუზნება: ჩვენი რაღა ვა... ნუ გეშინიან, აკაქა, ჩვენი ფაღაფა“...

მუშა გოგია (გ—ძე).

ბის მოთხენილება კი ერთია—ფული, ფული. ოჯახს სჭირდება ფული—უკეთესი ბინის მოსაწყობად, სახლგარეგარედ მოგზაურობისათვის, კარგად ჩაცმა-დახურვისათვის. დასასრულ, სიმდიდრეც ჰქმნის სახელს და პარცის, დიდებას. რა თქმა უნდა, ეს ჩვენს ცხოვრებაში შემოიჭრა და ისეა სწორედ წყარო იმ დრამის, რომელსაც გვიშლის ჩვენ ავტორი „ქანდაკება“-ში.

მოქანდაკე ლევანი (ლითანიშვილი) და მისი მეუღლე ნინო (ლორთქიფანიძე)—აი, ორი დასაბამი, რომელთა შორისაც სწარმოებს ბრძოლა. პირველი ვატეცებულია შემოქმედებით, იგი დარწმუნებულია, რომ ამ შემოქმედებით დაიპყრობს საზოგადოების ყურადღებას. დროებითი მარცხი, —პრემია გამოუჩნაზე სხვას არგუნეს, —უჭურო სწუფავს მის შემოქმედებას, რომელმაც ის-ის იყო ვადაუხია თავის გზას და ხელოვანს ხელოსნად გარდაქანას უქადადა.

სულ სხვანაირად უღვება საკითხს მოქანდაკის მეუღლე ნინო. მას უყვარს ქმარი, უყვარს თავისებურად და ეს თავისებურობა მასში აღზრდილია ალბათ წრის, ოჯახის მიერ, რომელშიაც იგი ტრიალებდა და ტრიალებს. ქანდაკების მაგიერ—ბიუსტი შეძლებულ კომერსანტისა, შემდეგ კიდევ ბიუს-

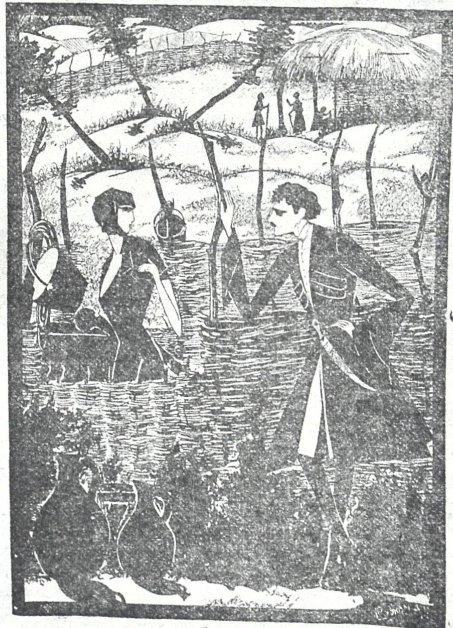
ჩვენი მხატვრები

მხატვარი დ. ქუთათელაძე.

სრულიად ახალი ყაიდის, თავისებური ყალმის ოსტატია ჩვენი ახალგაზრდა მხატვარი დავით ექვ. ქუთათელაძე (დაიბ. 1901 წ. ფოთში). უკიდურესი რეალიზმი და სიმბოლიზმი შეხმ. ტკილილბულია მის ყოველ ნახატში.—ღარიბმა, დედ-მამით აღრე დალოტებულმა ხონის გინაზიაში განავარძობა სწავლა ჰაპის დახმარებით და მასწავლებელი იე. კუჭუჭუხის ხელშეწყობით. მებუთე კლას-

ში ყოფნის დროს დახატა ხონის გინაზიის თეატრი, რის გამო ყურადღება მიექციეს—სწავლის ფულიდან ათავისუფლდნენ. შემდეგ ქალაქის თეატრის ხატვას შეუდგა (დღითი სწავლობდა გინაზიაში, საღამოთი ხატავდა). 1922 წ. თავის მიმაშგოლთან—მხატვარ აპოლონ ქუთათელაძესთან ერთად ხატავდა ფოთის თეატრს. ამ თეატრის დათმარების შემდეგ ტუტ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში შევიდა ხელოვნების მეკნიერების დარგზე, სადაც ახლაც ითელვა (II კურსზე). ამვე დროს მიწვეულია თანამშრომლად ქუტ. „მომავლ“-ში, „პლამია“-ში, „დროშა“-ში, „თეატ. და ცხოვ.“-ში. ი. წ.

სახუბარი კახთან.

ნახატი დ. ქუთათელაძის.

ტი ვინმე სხვა მიღღარისა—ი, წყარო ცხოვრებისა, რომელიც მიზნად დასახავს ნინოს და რომლისაკენაც იგი დაიქნებოთ ობიდავს ქმარს, შეიძლება, უფრო სუსტი ნებისყოფის პატრონს, უფრო მოლოზობილს, შეიძლება, პრაქტიკულ ცხოვრებაში უფრო გამოუტყდეს. აშკარაა, მთ შორის ბრძოლა სასიკეთოდ არ დამთავრდება, ეს ბრძოლა კი არის; მას თქვენ პირველი მოქმედებიდანვე, ნინოს პირველი გამოსვლიდანვე ამჩნევთ და, რაც უფრო ვითარდება და იხლართება დრამის ნასკვი, მით უფრო მწვეველ პერძობობთ ამ ბრძოლას. რა თქმა უნდა, ამ ბრძოლის განვითარებას ერთვის დასახიათება სხვა და სხვა პირებისა, რომელნიც აგრეველ ემსახურებიან ერთ მიზანს—ამ ბრძოლის გამაწეარებებს, ვალრიზებებს. მაგრამ ამოვლ შეეცდებით თქვენ ამ თავითვე განსკვრიტობთ, თუ რა შედეგი მოჰყვება ამ ბრძოლას. ავტორი ხელოვნურად რთავს ინტრიგის ქსელს და იმ ქსელში გახვეულია მსმენელიც. უარი სთქვა მოქნდაკემ კომერსანტთა ბიუსტების დამზადებაზე; მის ცხოვრების გზაზე გამოჩნდა ასული, რომელმაც ფრთა შეგასა მის ოცნებას და შემოქმედება გაუცხვრედა, იგი ჰქმნის ახალ ქანდაკებას, რომელმაც უნდა მოხიზლოს ქვეყანა, ეს არის ქანდაკება ახალი ცხოვრებისა; დამსხვრეა ნინოს იმედებიც, დაიმსხვრა ის ოქროს კოშკი, რომელსაც იგი აგებდა კომერსანტთა მიერ მათი ბიუსტების დამზადებისათვის გასაძგულოთ გაღებულ ფულზე. იგი იმსხვრეეს თა-

ვისი ქმრის ახალ ნაწარმოებს, მაგრამ ამ სახედის-წერო ნაბიჯზე თვითონ იგიც იმსხვრება.

სქემატურად ასეთია შინაარსი არჩ. ჯაჯანა-შვილის ახალი პიესისა, რომელიც ვიმეორებ, დაწერილია საუკხოვრ და ფეხიბო ლიტერატურული ერთი და ამ მხრივ მართლაც იშვიათს ნიმუშს წარმოადგენს იმის-ს, თუ როგორი ერთი უნდა იყურებოდეს ნაწარმოები.

რა თქმა უნდა; ეს სქემა ვერაფერს მისცემს ვერც გრძობას და ვერც თვალს. პიესა პიესაა და მას უთუოდ ესაქარობება სცენის შუქი, რათა გამოცოცლდნენ პიესის გმირნი, ამოძრავდნენ; ალაპარაკდნენ და შუქმანს რთული განცდა დრამატული ნაწარმოებისა.

ამ მხრივ დიდი მუშაობა ხვდა წილად სახალხო სახლის ქართული დრამის რეჟისორს ივ. ბარველს, რომელმაც დასდა ეს პიესა. ვამბობთ, დიდი მუშაობა ხვდა მას, რადგანაც არავესთვის საიდუმლოებას არ შეადგენს ის პირობები, რომელმაც უხდება აქ რეჟისორს მუშაობა (რეპეტეციები პატარა ოთახში, არა მუდმივი პროფესიონალი მსახიობები, ხელოკლავმა სცენის მოწყობილებაში დ. სხ.) ყოველ ექვს გარეშაზე, პიესის საერთო ტონს რეჟისორი სავსებით დაეფუჯა; ექვს გარეშა ისიც, რომ მრავალ მოქმედ პირობა ხასიათი მას სწორედ აქვს ასახული. მინ პირველად სცადა სახალხო სახლის სცენაზე ესარგებლა ე. წ. ტილოებით დეკორაციათა ნაცვლად. ეს სისტემა ყოველმხრივ მარჯევა

კატარა ფელეტონი

ს ც ე ნ ა

„დურუჯის“ კორპორაციაში.

(მონაწილეობს თითქმის ყველა დურუჯელი)

მოქმ. I თეატრის კონტორაში.

ბ. ახმეტელი (თავმჯდომარე) ემწველებო, მე არც ისე ახალგაზრდა ვარ, როგორც თქვენ გგონიათ, მაგრამ დაურწმუნეთ თელი ჩემის ვადავარდნით, რეჟისორული ცეცხლით თქვენთანა ვარ მინც და...

თ. ქ—ძე. საშა, რამდენი წლის იქნები მინც?

ბ. ახ—ლი. Что за вопросы, у нас серьезное заседание, а Вы?

დ. ჩხ—ძე. მამა ნუ წამიწყდება, ჩემხელაა მაგის ბიჭი.

კ მარჯანიშვილი. Господа, тише, რალაც დებეშა... (უნდა წაითხოზს) ოხ, ქართულად ყოვინა, წაიკითხე ჯიქია.

ჯიქია. (მდივანი, კითხულობს) „ნუ გამამსხარავებთ თეატრს, ნუ შეზღადავთ მის მიადლ ღირსებას, ნუ ვალ. გუნია“.

ლაშაშიძე (მუშუტების ქნვეით). ოხ, ის შლა-მიან ქაობიდან ამოტეტივეფული კამეჩი.

კ. მარჯანიშვილი. Ах, свинии, я им всем покажу...

ბ ახ—ელი. კაცო, საქმეზე ვილაპარაკოთ. ასეთი პროცესტები ჩვენ ვერაფერს დაგვკლებს, ჩვენ უფრო მეტი ვადვიტანეთ იანგვის 29-ს.

აკ ხორავა. რა საქმე? ჩვენ მიზანს კიდევაც მივალწიეთ, ჩვენმა პირველმა მანიფესტმა უკვე იფეთქა...

კორიშელი. მიზანს მივალწიეთ... შენ რა გენადლეუბა, ბიძია, ჩვენ „ჩეკაშა“ ვეკარეს თავი, შენ კი „გოლოვინსკზე“ დასიერნობდი.

ვ ჯიქია. კაცო, საშინელი ყოფილა მინც ეს „ჩეკა“. როგორ ძღუენ დიდხანს იქ?

აკ. ვახაძე. ექ რომ ერთ კვირას დაგრჩენილიყავ, სულ ჩაქრებოდა ჩემში „დურუჯის“ სიგიჟე! შეუითობა, გეგროზობა..

ლაშაშიძე. ფავარაკრილ რაშეუ კი არა, ზურგ-მიოდეტრლ ვირზედაც ვეკარ შესძლებთ შეჯდომას არა?!

ბ. ახ—ელი. კაცო, დანებეთ თავი ამ ვირს, საქმეზე ვილაპარაკოთ.

ლაშაშიძე. ვირიცა ხარ და მეტიც.

ბ. ახ—ელი. შე, მართლა ვირო, შენთვის კი არ მითქვამს ვირი, ვირებზე ლაპარაკს თავი დაანებეთ ნეთქი... (წამოდგება) მართლა არ ღირს თქვენთან მუშაობა.

აკ. ხორავა. დაჯე, კაცო, საშა, შენ მინც რამ ვადაგრა; ამა, უფრი დაუფდეთ, როგორ ვადაც ვეტე გუნიას დეკუშ: ყურს უგდებენ) „ყაწვილებო, დასკუბო, დიდხანია მაგას ველოდი, მთელი ჩემი არსებოთ თქვენთანა ვარ. ვ. გუნია“.

ყველანი: კარგია, კარგია! ასე ვავასალოთ.

დ. ჩხ—ძე. კი ვავასალოთ, თუ ვინმე დაგივჯეა.—

და ამავე დროს განსაკუთრებით მოქროლი საშუალება სცენის დეკორატიულ დაწყობაში. მაგრამ რაღაც გაუხედავობის დღე არნდა რეჟისორს ამ ტილოთა მოხმარებისას. ის განსაკუთრებით შეეხება მეორე მოქმედებას. ესევე შეიძლება ითქვას მესამე მოქმედების შეახებაც. მართლაც და განაშეიძლება ტილოთა სისტემაში ისე სცენის აგება, როგორც ამას ივ. ბარელო სჩადის მეორე მოქმედებაში? რა საჭიროა ასე შორს გაწევა აივნისა, სადაც სადილობს ძლიერ პატარა ჯგუფი მოქმედებისა და აიდანაც არა ისმის და დარბაზში? ნუ თუ არ შეიძლება და ამ აივნის წინ წამოწევა და უფრო შეზღუდვა ტილოთა საშუალებით: ამით მოიგება ორივე სცენა: სცენა აივანზე და აგრძელებს სცენა ლეიანის და ელენეს ბაისის (სცენის წინა ნაწილი), ამით ამოვიცნობოდა ის სიტუაციები, რომელიც უთუოდ ემჩნევა ამ მოქმედებას და ერთგვარ გულცივობას იწვევს მსმენელთა შორის. რა თქმა უნდა, ეს წერილმანები, მათი თავიდან აცილება არც ისე ძვირია.

ამ ხაკლთა, ასრულების სისუსტის მიუხედავად, სცენურმა პიესამ მაინც თავისი გიტანა: ერთხელ გამოწვეული ინტერესი არ შესუსტებულა მთელი საღამოს განმავლობაში. და ეს კი სწორედ ის თვისებაა, რომელიც უთუოდ კარგ პიესას ახასიათებს.

პარღონ.

ანათიასწიარტა საჟურადღეგოდ

ტკ. მასწავლებლობას აქვს ჩვენს დაეაქალაქში ერთი ფრიად სასარგებლო და სიმპატური თავშესაფარი. ეს ვახლავს განათლების მუშაკთა სახლი. აქ არის მოწყობილი მშენებური წიგნთსაცავ-სამკითხველო და ორი დიდი, კობტათ მორთული დარბაზი, სხვადასხვა თემაზე ლექციების და მოხსენებების მოსასმენად.

ერთი ასეთი მოხსენება იანვ. 21 გააკეთა პროფ. შანიძემ შემდეგ თემაზე: „ქართული ენის კილოკაეები“. პატოცემულმა ლექტორმა ბეგრი რამ საუელისმბერიო გვიამბო ქართული ენის კილოკაევიდიან, ბეგრი ახალი ცოდნაც შეგვიძინა, მაგრამ ერთი მისი დებულების მიღება ჩვენი სალიტერატურო ენის შესახებ შეუძლებელია. ეს დებულება შემდეგია: „აკცამ მოკვდა“, „მასწავლებელმა მოვიდა“, „ფურმა შევიდა ვენახში“, „გლეხს მოხვებები მოუღის“ და ბეგრი სხვა ამგვარი პროფინციალაში პროფესორის აზრით სიმართლეა, ახალ სკოლაში დასაშვები და მათ განდევნას დიდის სიფრთხილით უნდა მოვეკიდოთ, ამბობს პროფ. შანიძე. ამგვარი მოსაზრება პედაგოგიური და მეცნიერული თვალსაზრისით, როგორც ზევით მოვიხსენიეთ, მიუღებელია ჩვენთვის და დიდათ სასურველი დაწერილებით, ბეჭდვითი ორგანოს საშუალებით, ასეთ თავის აზრს განპარტაღებს პროფ. შანიძე.

მ. ბუაჩიძე.

ა. ზორავა. (გადიდებს დემეშას) ეს ასე; ხო, იმას მოგახსენებდით: მიზანს უკვე მივალწიეთ, პრესა და საზოგადოება ავალაპარაკეთ, დღეს ყველას „დღურუჯი“ აკრავს ენახე..

დ. ჩხ—ძე. (ბრძნულათ) უთუოდ დიდი მიღწევაა..

აჟ. ზორავა. გამათავიბიე სიტყვა, კაცო...

აჟ. ვასაძე. რალა მიღწევა, ძმობი! იმ ჩვენი „ჟუმდარის“ შემდეგ სულ დამეკარგა თამაშის ხალისი... როლსაც ველარ ვსწავლობ, ცარიელი სკამებისთვის რატომ უნდა შევიწუხო თავი...

ს. ახ—ელი. იცოდეთ, ესეც ჩვენი გამარალებდა... თქვენი ჯერ კიდევ არ იცნობთ ქართველ საზოგადოების კონსერვატორობას: ის უკულოვე ახალ გარდატეხას პროტესტით ეგებება, მაგრამ ბოლოს კი ყველაფერს ურიცხვება, ასე მოხდება ეხლაც..

კ. მარჯ—შვილი. Я поражаюсь, почему не защищают нас в прессе Паоло, Тициан и другие наши..

კორიშელი. მართლა კაცო, რატო ისინი არაფერს სწერენ „ქათულ სიტყვაში“?

ჯიქია. ვინ კითხულობს ეხლა „ქართულ სიტყვას“? შენ გგონია იქ მოჩამხელ უნაყოფო ლეილისა და ვ. გარიკის რეცენზიებს ბეგრი მკითხველი ჰკავს?!

ღამაშიძე. (მუშტით) ოხ, ერთი თუ სადმე ჩამივარდენ ხელში ვაღენ ორივეს ცხვირიდან ძმარს.

ს. ახ—ელი. ესეც დიდი მიღწევა იქნება...

1 აჟ. ვასაძე. იოსებ იმედაშვილსაც რომ თან მიაციოლებდემ, არ იქნება ურიგო.

ჯიქია. მართლა, კაცო, წაიკითხეთ „თეატრ და ცხოვრება“! ისიც რომ ბედავს ჩვენს ლანძღვას?!

ს. ახ—ელი. გვეყოფა, კაცო, ეხლა საქმეზე გილაპარაკეთ რამე.

აჟ. ვასაძე. (სათაში იხედება) კაცო, რა საქმეზე, სამი საათი სრულდება, მუცელს სულ წივილიკიელი გააქვს, წაეიდეთ სადმე სასადილოთ. (ყველას სახე გაუბრწყინდება).

კორიშელი. სად წავიდეთ?

ხმები. პიტნავასთან.. არა, ავეტიქასთან.

დ. ჩხ—ძე. კო, მაგრამ ჯიბეში რამე გიქყავით? აივანის იმედი ნუ გაქვთ; ღმერთი არ გამოწყურეს, დედა არ მამკედეს კაპეკს ვერავის მივცემ.

აჟ. ზორავა. წავიდეთ, კაცო, ფული არაფერია, ენახეთ ვისმე „გასპარსავს“.

ჯიქია. მართლა, ეხლა აგერ სოლომონ ახლედინამა გაიარა, უთუოდ ის უნდა „ჩაესტრაზობთ“ დღეს.

კორიშელი. წავიდეთ, მაგრამ ისიც გვერღებ გიბღერეს ამ ბოლო დროს. (ყველანი გამოიზიანან).

ს. ახ—ელი. კაცო, მოიცათ საღ გარბიხართ, ჯიქია დღევანდელი კრების ოქმი მაინც დასწერე?

(II მოქ. შემდეგ ნომერში ავეტიქასთან). გრი.

თეოფილე იოსებ ძე ხუშივაძე*

(1860—1924)

ჩვენი ქვეყნის მოამბეთა მცირე ბანაკს იანვრის 15 გამოაკლდა ერთი დირსტული წვეკრთავანი—თ. ხუსკივაძე, იგივე თ. კვალითელი, თარხანი და გლეხის შვილი.

დაიბ. 1860 წ. იან. 1 ს. კვალითში, შორაბ. მახ. სწავლ. ქუთ. სასულ. სასწავლებელში, დაამთავრა გორის საოსტ. სემინარია 1881 წ. და ზესტაფონის ნორმალურ სასწავლებლში მასწავლებლობდა 14 წ. აქ ივრცილებდა ქართ. ჟურ. გაზეთებს, გახსნა პირველი წიგნის მაღაზრია, სამკითხველო. 12 წ. ქუთ. საოლქო სასამართლოში ინსპექტორი, —ამ ვე დროს ქართ. თეატრის წინსვლას ეხმარებოდა ყოველისმხრივ. იყო მარტვალის მომრიგებელ მოსამართლედ, დ. ირემშირას ნოტარიუსად, —აქ გახსნა საერთოერთო ნდობის ბანკი, ქ. შ. წ. ქ. გ. საზოგადოების განყოფილება, სამკითხველო, 1917 წ. რევოლუციის შემდეგ რევ. კომიტეტის წევრად არჩეულმა, შექმნა ერთ-დემ პარტია, გახსნა კლუბი, სადაც კითხულობდა ლექციები მოხსენებთა და აუხზია შორის ეროვნული თვითცნობიერება შექმნიდა—სიტყვით და წერით. იყო ქუთ. საეპარქიო სამბუის წევრადაც და ქართ ეკლ. აბტოკეკოლობას დიდი ამავე დასლა.

მწერლობა დაიწყო 1875—76 წ. „დროება“-ში. სემინარიაში სწავლის დროსვე დასწერა „შვილის აღზრდა“—სწავლა-აღზრდის შესახებ წერილები და ცალკე გამოცემა მისი მწერლობა მრავლევრადია: ისტორიული მოთხრობანი: ჩკატ. ბატონიშვილი („გ.“ 1893 წ. № 29—31), კონსტ. ბატონიშვილი („გ.“ 1902 წ. № 7, 11, 13—15), აღსვენდრე ბატონიშვი. (1902 წ. „გ.“ № 262—68, გურიის მთავარი მამია V. 1902 წ. „გ.“ № 176—77), ლევან ბატონიშვი. (ცალკე, 1903 წ.), ქელებში მარგაშიძე (1914 წ. „გ.“ № 13—21), ხასანჯე თავდგირიძე („ჩგ. ქ.“ 1918 წ.); არქეოლოგიური: ისტორიული და არქეოლოგიური აღწერა ყვირილის ხეობის („გ.“ 1891 წ., იგივე რუსულად—„Сн. мат. по ист. Кавк., изд. по и. 1894 წ. XIX), მგზავრის შენიშვნები: როინ-ს ხომა („გ.“ 1891 წ. № 183—84); ქუთაისიდან თიქნიჩორიძე („სკოლ.“ 1912 წ. № 78); მთავრება-წერილები: ევ. ნინოშვილი („სამშ.“ 1916 წ. № 257—61), ქუთაისის ქართ. თეატრის წარსულიდან („იმერ.“ 1914 წ. № 139—42), ეკონომიკური საუბარი კარიშვევის (თარგმ., 1898 წ. „მეურნე“); პიესები: საკუთარი—საკუთრში, მეფის მოლაღატე—დღა როსტომ ერისთავი, გაფიცვა; თარგმ.: ერნანი, ვანდრეგელი (პიუგოსი), მამა, თვალთმაქცი ზღაპარი.

გარდა ამისა, ქართ. ჟურნალ-გ. ზეთებში გაბ-

ნეულია და ცალკე გამოცემული მოთხრობები, ეტიულები, ესეებები, რეცენზია-პიბლიოგრაფია, მოგონებანი, შენიშვნები, გამოკვლევიანი და ს. დახლოვებით 130-დე.

მთელი მისი ნაწერები სამშობლოსადმი ღრმა სიყვარულითა გავლენითლი, მიზანი—შობელი ხალხის გათვითცნობიერება, სარჩული—ეროვნულ-დემოკრატიულ მისწრაფების გავლევება.

სამშობლო ქვეყნის წინაშე თავისი ვალე, მწერლობისა და საზოგადოებრივ მუშაკობის გარეშე, იმითაც მოუხადა, რომ მრავალ მოწაფის მამულიშვილმოქალაქედ აღზრდის გარდა, საკუთარი ექვსი ქალ-ვაჟი უმაღლესი განათლებით აღჭურვა.

ქუთაისის საზოგადოებამ დიდი პატივი სცა.

ჩვენი ქუთათური კორესპონ-

დენტი ისო გვერს:

„თეოფილე ხუსკივაძე დაკრძალეს იანვრის 20-ს საფიჩხის სასაფლაოზე. წარმოიქვა მრავალი სიტყვა, რომლებშიაც მოქვლინი ახასიათებდნენ თეოფილის მრავალწევროვან მოღვაწეობას, განსაკუთრებით როგორც პედაგოგის და მწერლისას. ოთხი პოწავე ქალიშვილი III ტენიციუმისა უფლამოსკენით დასტორიონდენ და ახსიათებდნენ თავიანთ აღზრდულ მ.სწავლებელს პროზით და ლექსებში, რომლითაც მათ ცრემლი და ქვითინი გამოიწვიეს საზოგადოებაში. აქვე გძელი ლექსით გამოეთხოვა მას ყვირილდან ე ღვაჩითელი და მასწ. ბ. ქელიჯერიძე აქარისტანიდან—ჩამოსულ მასწავლებლების სახელათ—ბათომლი მასწავლებელი ილ. ელენტი.საკათედრო ტაძართა ახალგაზრდა მარწმუნეთა სახელთ სიტყვა უფროა სტუდენტმა ა ძემ, რომელმაც დახასიათა განსვენებული, როგორც მოწმუნე ქრისტეს მცნებისა.

პროცესის დღდალი ხალხი გაცვა ყველა წრიისა. საფიჩხის სასაფლაოს გაღვაწში შეიღვი მოკლე სიტყვით გამოეთხოვა მწერალი ილია ქუნიანი: „დირსულით მოქ თ—ეს ტუ მწერალთა კავშირის მონაღილებით ვეთხოვები შენს ნეშტს.

შენ პირნიმოდ მოიხაუე ამ ქვეყანად ვალი მასწავლებლობის, მამობის, მოქალაქისა და მწერლის. ეკლიანი იყო შენი გზა ცხოვრებისა, მაგრამ შენი იგი პირნიათლად და მხუედ ვანვლე.

მარადის იყოს შენი ხსენება ჩვენ შორის!“

*) ცნობები აღოდებული იოსებ-მედაშვილის „ქართველ მოღვაწეთა ლექსიკონი“-დან (ქილიწერი).

გვანი გუგაჩი-გოგაჩი

იმავენი გულსაზივილი

ცენტრში, სადაც კულტურული ცხოვრება დღეს და გარდასმის, ინტელიგენციის მატარებელი და ვასაქნი აქვს. აძირკვია ახრის, რომ სოფელს ნაკლებად ეტანებიან სოფელს კი უფრო მეტად ეტანებიან გულსაზივილი კულტურული ცხოვრებას, რომელიც კულტურული ცხოვრების და ძვირფასი ისეთი ზოგადი, რომელსაც ცოდნა და შესაძლებლობა აქვს მოეწყოს ქალაქში. მინც რჩებას სოფელს დაუბრუნდეს და მისი კურო-ვარა-მისა და სიხარულის მოზიარე იყოს.

იერემია

გულსაზივილი. ერთი ასეთი გულწრფელი მოღვაწეაგვანია დამსახურებული სახალხო მასწავლებელი და მწიროლი იერემია გული-საზივილი. იგი მ. წ. ემასხურება ხალხის გათვით ნობიერებას და რამდენიმე ასეული მიწვევნი მისნი ამჟამად ცხოვრების საბრძოლველ არიან გამოუღნი ძვირფასი—ცოდნის იარაღით აღჭურვილნი.

იერემია გულისაზივილი დამათავრა სამასწავლებლო ინსტრუქტორ 1888 წ. სამ წელიწადს ზუგდიდში მასწავლებლობდა, შემდეგ მოწვეეს ტფ. გერმანეთა საზოგადოებას სამსწავლებლო, სადაც დამყო 25 წ., რომლის შემდეგაც ქართულ საკვლე მოქმედო საზოგადოების დავალებით გაემგზავრა აქ რაში სკოლების მოსაწყობად ამ დავალების შესრულებისათვის იგი აღუბრუნდა თავის სოფ. საგარეჯოს, სადაც სათვნი ჩაუდგა მასწავლებლო დაწესებულებით დაწესებულებულს (ამჟამად წ. წლის შრომის სკოლად გადაქცევილი) და დღევანდელამდე იერემია გულისაზივილი ხელმძღვანელობს ამ სკოლას, რომლის მეშვეობითაც სამსწავლებლო სათანადო სიმძლვეზე სდგას.

იერემია გულისაზივილის მოღვაწეობა მარტო მასწავლებლობით არ ამაოწურება, იგი სახლობო იერემიისთვის თვალსაჩინო წიგნი იყო და ავტორის აუდიტორიაში, როგორც რეპორტიორი, ორ წელიწადს ხელმძღვანელობდა დასს. გარდა ამისა, იერემიამ, როგორც დამატურგმა, დასწერა ორი პიესა: „დრონი მეშობენ“ და „ცხოვრება ბრძოლა“. თავის დროზე ამ პიესებს დიდი მიწვევლა მისაქონდა. ამ პიესებში დავისურათა მკონარა თავდაზნაშრომობის ტიპები, რომელთაც ნიდავე გამოეცალათ, ცხოვრების ვერ აღდეს ალლო, ცხოვრების ბრძოლაშიც დამარცხებული დარჩენენ და ასპარეზი ცოდნით აღჭურვილი, ხალხის წილიდან გამოსულ მშრომელი დარჩა.

საგარეჯოს რაიონის მასწავლებლობამ გენიზრახა ამ თავის უფროს ამხანაგი სსაპარეჯისკენით ამა წლის მარტის მ. საგარეჯოს სახალხო თეატრში გადაუხადოს იუბილე და ამით გაამხმეროს მოხუცებული, რომელიც ჯერ კიდევ ბევრის გაქეთება შეუძლებელ ხალხის საკეთილდღეობა.

ვინც კი იტონის იერემიას, ვიაც კი გათვალისწინებული აქვს მნიშვნელობა სახალხო მასწავლებლობის და მოლაყის, ჩვენთან ერთად მივალმება ძვირფას ადამიანს და მორალოუსი თუ მატორიალურის დანხარებით ავარძობენებს მოხუცს, რომ თავდადებული შრომის აუვსებ და ეს კი ისედაც ენერგიულ მაროვნებას მიუბრუნებს ცხოველყოველ ძალას, რომელიც მოხმარდება ჯერ კიდევ ბნელეთში მყოფ ჩვენს ხალხს.

მასწავლებელი.

რეცენზიები

სახელმწიფო ოპ. თეატრში. დიკემბრის 30 ტრე რეიონის გზის სტამბის ასათ-ამწყობათა თაოსნობით და მთელი ტრე. მუშათა მონაწილეობით 25 წ. სამწყობლო რილაწყობის იუბილე გაემართეს მუშა-მწყობლის გიგა ხიჩუაშვილის „ხალხური მწყობლობის და გიგა ხიჩუაშვილის შემოქმედების“ შესახებ სიტყვა წარმოასრულა ოისებ იმედამივლიან, შემდეგ თ. ნასილის რეპრობობით ფ. ტელ. სტენისმოყვარეთა წრემ წარმოადგინა იუბილიარის პიესა „ოუშა მკოსანი“ (ოისებ დავით. ცხოვე) პიესამ ძლიერი შთაბეჭდილება დასტოვა.

სახიბო განყოფილებაში გიგა მუშა-მწყობლობა გამოიყანეს არანეველოზივი ემზობა—ზურნით მსოფიდევე, სცენაზე სიძლიერით შეიგება შაქო ხატიაშვილის ქალ ვეთა გუნდი და სახანდარი შეეგება იყო გულწრფელი და ზედმეტად ზუზუ ხალხთა თბილის გრძნობით დადასა თვისი საყოველთა მომღერალ მოქირანბულე. მიულოცეს სიეთილდღეო კომიტეტის სახელით—ოისებ იმედამივლიან (მარათვა „ვევ. ტუაზანი“), ვახუთ „კომუნისტა“ ს და ყურაოლიტების სახელით ვანო ბუჩაძე, ვახუთ ზარია ვოსტუკა ს და მუწყობლობის—შაბათავამ, ოპერის თეატრის ევლანამივლიან, პროფეტოულ მწერალთა—ს. ეულამ, საქ. მწერ. კავშირის—ოზლბა მუშამ, კომპოზიტორის—ა. მამუკაშვილი, მმეტადვა—დ. ნუკაშვილი, ახალბედაქის აღმასკომის—მამასახლისიშვილი, რე. ვ. ზ. (ამეკ. რაზმის—კიენაქემ, ზუჟკომა ქალბა—ირემიაშვილია ლეკიით, მ. ნათელაღილის ბავშვა—სოკოტამ (საკუთარი ნახაი მარათვა), ნაცელიშვილის ბავშვა—ქალმა, სკოლის სადაგორს მუშებრიან—სო ხიდიასაყვლი, ქალქის აღასკომის მოსახლენოვან—ბ. ბალიაშვილია და სხ. უღროობის გათმობულ დილოგატს უარი ეთქვა, რადან სამკობა ყრილობა იწყებოდა იმავე თეატრში. დავიანბულმა დაწესებულებადილეგატებმა, რომელთაც ევონათ—იუბილე სალამოთი იქებენ, შემდეგ გამოაჩვენეს თავისი წვლილი. მიქანბურე აღ. ოლანგაშვილია თავისი სოლოთი (ქანბურე) აღტუკებამი მოიყვანა მთელი დასწყვი საზ—ბა. აკრდევე მედლდუვე. გრძობიერი სიტყვით მიმართა მუშობრიების სახელით ვ. ჯ. კო მუნისქაში, „მუშათა ცხოვე“ ვამგემ გ. შალაშხიამ. იმავე საღამომი გაიმართა ნადიმი.

მთელი საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო ერთი მუშის ბავშვმა, მიმიკო ტალიაშვილია, რომელმაც შემდეგ ლექი თ მიმართა იუბილიარის **სალამი, მია ბაგო!**

„მე დღეს რაღაც დიდი სიხარულს ვგრძნობ, შრომის სკოლის მშრომლობის შვილი, მისურს მუშა მკონანს ლექსი მიუძღვნა, თუმცე პატარა ვარ და ჯერ გულგული. დასტკბით ყველა აქ შემოკრებინი, თვლით იხილეთ შრომის ნაყოფი,—გახარეთ ჩვენი გიგოს პარეჯისკენად აბძანდეთ ფეხზე ყველა აქ მყოფი!“

(ამ დროს საზოგადოება ვახუთ წამოიდა). წრელობის საღამო ტკბილი მია გიგოს, დიდი ხნის მშრომელს და მოღვაწეს, დიდხანს იტუცხუთ და დაუწყობით კვლავ სიხარულით მრავალს წელსა.

„ხმების დასახულ გიგომ მიმართა საზოგადოებას: „საგაძილხედ ჯდომის არა ვარ ჩვეული“ დანამშვესავით ვითმინდი.

ერთი ლექსი მაქვს ოდესღაც დაწერილი და დაბეჭდილი, რომელიც ამ სტროქონებით იწყება:

თუ ამ ზამთარს გავდღწეო და დავესწარა გავაფხულხო,

ყველას ვალსა ვადიდებთ,
 რომეშვიბა დარდი გუზუხე...
 მეგონა როდისმე ვალქს მოვიშორებდი, მგა-
 რამ ვივს ვაღადა აჩუ ისე ადგილ ყოფილა. პა-
 ტარაობიდან სულ ვალში ვარ. აღბად იმიტომ, რომ
 ვერასოდეს იწინე ვერ გავიკეთე, რომდინს ვაეკ-
 თეაძ მინალა. დღევანდელა დღემ კი ვუფრო
 დიდი ვალი დამადი ვისერხე ასე რომ:
 ასი წელიც რომ ვიცოცხლო,
 კლდეში გავგვითო
 და რაც გამიკეთებია—
 მეტი გავაკეთო.
 მინჯ ზემის არ ვიღოსივარ,
 ამით ბოღმის ვიხდი,
 მადლობა რა საჭიროა
 თუ ვალს არ ვადიდებდი?
 მე მტვერი ვარ, მცირე მტვერი,
 მეტი არაფერი,
 მხოლოდ გული მდიდარი მაქვს—
 ბორბლებს მტვერი
 და ეს გული, ეს ბედკრული
 ისე მაზაბეებს,
 რომ ახლო არ მიზაკარებს
 სხვის ოქრო-ვარაყებს!
 ვალი ძალიან მაწუხებს,
 ვალი არ მასვენებს,
 თუ დროზე არ ვადვინადი,
 ჯავრი ვამასენებს!
 მაგრამ ოღონდ ქვიყანაზე
 შრომამ ვაიბარჯვოს,
 მზაგერელი და მოლაღატე
 გაქვს, აიბარგოს.
 მაშინ თუნდ უფრო გული
 მოკვდეს, დიატანჯოს,
 არ ვინაღელი მე ამ დიდ ვალს—
 ჩემზე დაიკარგოს!

პლენაწოვის თეატრში—ნაძალადეში. თებერ-
 როლის 12 რკ. გზს მთავარ სახელოსნოსთან არსე-
 ბულ კულტკომისის მთავარ სახელოსნოს მუშათა
 გუნდის მიერ კომპოზიტორ გიორგი სენციის ხელმ-
 დიანობით გამოართვა დიდი საღამო კონცერტი.
 პირველი განკვ. გაიხსნა ინტერნაციონალით,
 შემდეგ გუნდმა შესასრულა „კაკო ყაჩაღი“—დან ერთ-
 სი სურათი. მუსიკა სენაძისა. ამ სურათში ორი
 მომქმედი პირია მზადარი—ლუკაშვიცი და მეორემ
 —თინათინი (ორივე მუშებია). თამაში, გაბედულ-
 ლად და მოხდენილად ჩაატარეს „კაკო ყაჩაღი“,
 როგორც გუნდმა, ისე მთავარ შემსრულებლებმა.

მესამე განკვ — კონცერტულ მაწილში მშვენიერ-
 რად და მწკრივად მოსრულდა მუშათა შერეული
 გუნდი. მწკრივად და გუნდებში შესარტყლეს სიმ-
 ფონები. სოლო და რთანსი იღებდა მუშა თანია-
 შილობა. მისმა პატარა, მ-გამო ტკბილობა ხმამ და-
 ატკბო სასუბადოებდა. მუშა მონღარალი მღეროდა
 კომპ. გ. სენაძის ნაწარმოებებში. ბოლოს გაიპარა
 თანეკვა—საზოგადოებო დიდი ნასაბონუნები დარ-
 ჩა და ღამის პირველის ნახევარზე დაიშალა.

გ. სენაძის მადლიანი ხელი დაიტყრა მუშებ-
 საც მუშათა შორის ეს რამდენიმე თვეა მუშაობს.
 თუ მხედველობაში მივიღებთ ხეების შეზადგენლო-
 ბას და სხ., რაც საჭიროა გუნდისთვის, თამამად
 იტყობს, რომ ამ მუშათა გუნდს დიდი მომავალი
 აქვს რასაც ჩვენ სიხარულით მოვივლით და სულით
 და გულით ვესურვებთ წარმატებას.

სიმონ.

სახალხო თეატრმა თებერლის 8 ს 5. შოკა-
 შვილის პუნს „ციკინათელა“ ს წარმოადგინით ახა-
 სი სიტყვა სთქვეს. შინაისარს და ღამაზად დაწვე-

რილ პიესას დაემატა ახალგაზრდა რეჟისორის მ.
 ლვანიჩაის შემოქმედება და მხატვრული ღაზათი;
 ასე შეგნებით, მხატვრული მთლიანობით შესრულე-
 ბლი პიესა იწვევად გვიჩხავს. რეჟისორი ავტო-
 რის ნაჩვენებ ჩაჩრჩებს გასცად დიკოაკიების და-
 დგმით: ოქქედებანი გადაიტანა 1 და 2 ბარში, 3
 და 4—ხელის პირას, ეზოში. შესრულებში და-
 ცული იყო სრული შეთანხმება: თითქო ერთი მეო-
 რის იჯიბრებოდა ნაკისრი როლის ბუნებრივებო-
 ვნურ გაპიროვნებაში. ხნო ჩიხობემ (ბაზო) დასრუ-
 ლეული ინტელიგენტი მსახიობია. ყოველი ნაქვით,
 სომოაობა, სულიერი განცდა, ხმა. დაბუნებული
 თვისი ბუნებრივობით გზიბდავთ და გაჯადოვით და
 ამიტომაც იყო, რომ პირველი გამოსვლიდან პაესის.
 დასრულებადის მიყურებელი შემოქმედი ჰყავდა,
 სევდა, ნაღველი, სულის ყოველმხრივი მიმხვება
 გრძობათა შორის ჭიდილი, —აი, რას ვამბოვქემ-
 და იგი, განსაკუთრებით აღმატაი იყო მესამე მოქ.
 ბოლოს და მეოთხის დასარულს... ეს მსახიობქე-
 ბი უქველად დიდი შემებატება საზოგადოდ ქართუ-
 ლი სცენისათვის. გ. თახიშვილი (თავ, გაბრიელი)
 და გ. ნინიძემ (მაქა) ჩაერულები დასრულებული
 ტიპები მოგაცეს,—ყოველი მათი მიმხვება თუ ხმა
 მათში დასრულებულ მსახიობთა დაზოგადებდა. ან
 ლითანიშვილი (ლევან მესხ-შვილი) სიმელი მო-
 მავლის მინიშნებლია: ყოველივე ხელს უწყობს
 სამსახიოზოდ,—ამ საღამოსაც ლევანის სრული გან-
 სახიერება მოკაცა, თუმცა თითქო თავის თავში
 ჯერ კლდევე იერ დარწმუნებულია. შრომა და შეცა-
 დინება უქვევლია მისგან სრულქმნად მსახიობის
 შექმნის. ავალიშვილის ასული (ციკინათელა) სინა-
 ზის, მეგრანებისა და გენცდის მსახიობია: როლი
 სასცენით დაეძლიება. ყოჩიაშვილის ასულმა (გოგო),
 გრ. ლორთქიფანიძემ (საბაიონი) და ა. კუპრაძემ (გიქ-
 ტორ) სიცოცხლითა და სიბალისით ადგი ეს გენცა,
 დადგმის მზივი—ვიმეორებთ მ. ლვანიჩაის დათ-
 მარჯვა.

სახალხო თეატრმა მალა ასწია სამშობლო
 სცენის დროშა და საზოგადოებაც გულწრფელმად-
 ლობას უძღვინს. საზოგადოებამ ხაზარაღვი ტა-
 შით დააჯილდოვა როგორც შემსრულებლები, ისევე
 ავტორი ნ. შოკაშვილი. **უსაკნა.**

ქუთაისის ხელმწიფეთ თეატრში სახალხო
 ლოკბარ მიმღერლის ძეკუ ლოლუას სახეიმო საღა-
 მოზე, რომელიც მას გაუმართებს 25 წლის მოღვა-
 წეობის გამო, საძირველი ჩიყვარა აკაის და სხვა
 ქართველ მოღვაწეთა კიხინის საწადილს—ხალხურ
 ზეპირსიტყვიერების და ხალხურ სიმღერა გალობის
 მოყვარულ საზოგადოების დაარსებას.

ქუთაისის ხელოვნო მუშაკების კავშირის
 ხელმძღვანელობით დაარად და „ხალხურ სიმღერის
 მოყვარულთა საზოგადოებამ“, რომლის სსახარე-
 ლით ამ საღამოს 5—6 მილიონადმდე მან. თანხა
 შეკრიბა დამსწრეთაგან. ეს საზოგადოება ითანამ-
 ურ-მღებს ადგილობრივ მუსიკალურ ტენიკომთან—
 ერთად, რომლის ხელმძღვანელად დღეს საქართვე-
 ლოს ცენტრ—ტრულისიდან ცნობილი ვანწყველი-
 ლი მუსიკოსი ილიკო აბაშიძეა დანიშნული.

იმედია, ეს ახლად დაარსებული საზოგადოე-
 ბა მალე შეესრულებს კიხინის სურვილს მიმღერალ
 ძეკუ ლოლუას, რომელიც დაქვრული მითობურს
 მთელი საქართველოს ხალხურ მონღარალთა კონ-
 ფერენციის მოწვევას სახალხო სიღერების შეკ-
 რება-გავრცელების საკითხების შესახებ მოსალაპა-
 რაკებლათ და გვიგის გამოსამუშევრებლათ. **ისო.**

თეათრ-მშრომელითა კლუბში დეკემბერის 22
 ტენიფიქის (ყავ. II) მოუწუებმა ლობო მოწა-
 ვეთა სსახარეგბლით გაამართა. „საღამო-წარმო-

დგანა“ საზოგადოება მრავალ დღესწრა, სიღრმე დაიწყო ორი შესავალი სტუკით, რომელშიაც განმარტეს საღამოს მიზან დანიშნულება. დასდგეს შ. დადიანის „საშინელი შერიბიძეა“ და ი. ბიხუ: ასი „მე თუ არა შენც არა“. დივერტისენტში წაიკითხეს საკუთარი ლექსები, სტენები, მილოდელკა-მაცია; ბოლოს გაიმართა ტეკვა, იყო სამეზბინი ორკესტრიც.

დადგმა არც ერთი პიესის არ იყო ხეირიანი, განსაკუთრებით პირველსა. კომედიამ მხიარულება გამოიწვია დანსწრეთა შორის.

დივერტისენტრად საზოგადოებას მოეწონა კინტის კომპლექტი და სიმუხური სტენები.

საღამოს გაპარულება იმით თუ შეიძლება, რომ საქველმოქმედო იყო, მიზანად ამ შემთხვევაშიაც უფრო მეტი მომზადდება საქირო.

ახალგაზრდა.

ავლაბარის მე-4 შრომის სკლის დარბაზში დექემბერის 25 მოწვევებმა წარმოადგინეს ირეთელის „დამარცხებული“.

როლებს ასრულებდნენ თვით მოწვევები: დავით ბაღდადიანი—ე. ნინიაშვილი, ნატალია—სუენინაშვილი, ქეთოს თამარა გუგუნიშვილი, მიშასა და ვანო ბერდაშვილს ლონგინოს ლომითაიძე, ნიკო გერთიაშვილს—ა. შარაბიძე, მოსამსახურეს—აბაი-შვილი, ზაქ მოქნილაძე—გ. მრეველიშვილი, ჟანდარმების ოფიცერი—შ. ლევაძე, ელისაბედი—თამ მათი-შვილი. როლები საუსტუიოდ ჰქონდათ შესწავლილი, და კარგადაც შეისწავლეს, რითაც დამსწრენი კმაყოფილი დარჩნენ.

ხელმძღვანელობდა დრამსტულის მოწვევა ა. შარაბიძე, ემხარებოდნენ ბ. მისიურაძე და გ. ვუტუნაშვილი წარმოდგენის დასრულებს მსწავლელებს და მოწვეული სტუდენტები, რომლებიც ძლიერ კმაყოფილი დარჩნენ წარმოდგენით და ახალგაზრდობის უსურველ წარმატებას.

დამსწერ.

ქუთაისის სახელმწიფო თეატრში იანვარის 13 აკადემიურმა დღესამ მე-3-ჯორ წარმოადგინა „პარიზის დარბ-დატანია“, დენიერის, თარგ. გ. გუნიასი. მიუხედავად მესამეჯერ დადგმისა, დარბ-მაზი გაცილები იყო ხალხით. ერთი მხრივ კაპიტლისტ-ბურჟუების ფუფუნება, განცხრობა, მეორეთი—სიღატაკე, ...უბედულობა, დენია და სხ. იძლევა საფრანგეთის ცხოვრების ნამდვილ სურათს. პიესა დაწერილია მშვენიერი ქართულით, შინაარსი გასაგებია და მშვენიერად დადგმული (ე. გუნიასი მიერ), ამიტომაც საზოგადოება ხალხით ესწრება. პიესის მთავარი პიროვნება დიუბონია (ბურჟუა), რომელმაც თავის კეთილდღეობა—და სიმდიდრე საცდელად დარბ-დატანა უბედურობით მიიპოვა, ბოლოს მარცხდება... მყარდება მუშათა ხელისუფლება, რის გამოც დიუბონი გულმოკლე-ლია. იგი მშვენიერად განასახიერა თვით შიარამ-ნიელმა ვალ. გუნიამ. ყურადღება მიიპყრო შალვა ჯე-ფრადიმე (დარიბის როლში). ტყუობდა მოზადება და როლი შეგნებთ განსახიერა. საარული—(გას-ტონი) ტიპობრივი იყო, მუხდარჩებელი. ესევე ითქმის ქალთა ხელსაშეპაც, დანარჩენები შეზნატკობლულ თამ-შს შესას უსწობდენ. საერთოდ ყოველივეს რე-ჟისორის ხელი ერკებოდა. გუნიას ღირთ შეუთავი-სებინებია მასხობამათვის პიესის შინაარსი.

დასი თანდისთან იმპეროზს საზოგადოების ყურადღებას. მადლობის დროსნი არიან რეჟისორები ე. გ. გუნია და იუზა ზარდალიშვილი ქართულ დრამაში—მსახიობთა სათანადო კადრის შექმნისთვის.

გ. ლი.

ხენაკის რე. გზის თეატრში 1923—24 წ. ზამთრის სესონი ადგომბორება დრამ. დასმა გახს-ნა ოქტ. 14 სიო კანტურიშვილის „ბურუსი“-თ.

დასს ხელმძღვანელობენ მსახიობი ი. თარალაშვილი და იგიტი ს. კეკელია. თეატრში წარმოდგენილი სიტუმატიურად მიღოს (კვირაში ორჯერ). დასმა სამ თვეში დასდგა 29 სხვადასხვა პიესა, მათ შორის: „ბურუსი“, „მამას“, „21 ქ“, „დღენი ჩვენი ცხოვრებისა“, „ქრისტიანი“, „ბატონის ქალი ილია“, (ს. კეკელიას თარგმნი) და სხ დასს განზობაზოლი ავეს სავსე ტროლივდ მოიხვიოს დამსახურეული მსახიობნი: აბაშვილი, გუნია, ზარდალიშვილი, მერქეზი-შვილი, შ დადიანი, საარული. (ოიო უკანასკნელი იყო) მხადღება პიესები: „უბედური ნაიბიჯი“, „სუ-ლეული“, „როზა ბერდი“, „მშის ამოსვლას წინ“. თე-ატრში ხალხი ბლომად დადის (საშუალოდ 150 კაცი).

ი. გ. ლია

სართულაში (გარე-კახეთი). შესდგა სცენის მოყვარე-ა და ი. დასში 25 ქალ-გეთა. გამგეობა შესდგება სამის წევრისაგან (ვაზო დუნიძე, აბრამ ბარძიმაშვილი და სონა ქენჯარაული).

წარმოდგენები ყოველ-კვირა იდგმება. ამას წინად გაასამართლეს „ქრისტიანი“, ეგ. ნიოშვი-ნისი.

გასამართლებამ საუსტუოვით ჩაიარა და მაყუ-რებლებზე მშვენიერი შთაბეჭდილება დასტოვა.

თეატრი ძალიან ღირამათაა როგორც პიესე-ბით, ისე მოწყობილებით. საქირო ცენტრლად სათანადო ყურადღება—დახმობება.

ბარისა ბარელია.

გივლიოვრავია

ალექს. ნღაჰ ჰ ზამგი

რჩეული მოთხრობები. ტომი I.
ს. ს. რ. სახელმწიფო გამომცემლობა.
ტფილისი, 1924 წ. ფასი 2 მ. 50 კ. ჩრ.

ზემორე დასახლებულ წიგნის გამოცემით სა-ხელგამმა მშვენიერი საჩუქარი უძღვნა ქართველ მოთხრობებს. ამ წიგნში მითთხრობელი ა. ყაზბეგის რჩეული მოთხრობები: „ელაგუჯა“, „ციკო“, „ეული-სო“, „ამისი მკვლელობა“, „უბედური“ და „ელმოთო-რისა“, დართულე აქვს სარედაქციო კოლეგიის წევ-რის ს. აბაშელის მოკლე განმარტებითა წერული (გამოწმის შესახებ), ივ. გომბაილის კრიტიკული შენიშვნა „ალ. ყაზბეგი და მისი ძიება“ და გ. კო-ტეტიშვილის „ალ. ყაზბეგის პიროვნული დახასია-თება“, ო. ი სურათი, —ერთი ამათვანი დღე გა-მოუქვეყნებულა,—ალ. ყაზბეგის ევროპიულ ტრინა-მისში, მოსკოვიდან ამხუნების დროინდელი და ფაქსიმლე—მოთხრობა „მომღვარა“-ს დასაწყისი და ბოლო.

სარედაქციო კოლეგიას ამ მოთხრობების გა-მოცემაში შეუსწორებია ზოგიერთი გრამატიკული შეცდომანი და შესუსამამბობის, „ელაგუჯა“-ში შეუ-ტრინა წინა დროის გამოცემებში გათოტოვებული ადგილები.

სავამოცემკოლო კოლეგიას ყოველი ღონისძიე-ბა მიუღია წიგნის ძირსულად გამოცემისათვის და მიზნისთვისც მიუღწევია.

წიგნი აწყობილია კორპუსის ასობით, დაბეჭ-დილია კარგს ქალღმდზე, ფართო ზომისაა, შეიცავს 316 გვ. და ღირს 2 მ. 50 კ. ჩრ.

სასურველია ქართველმა მკითხველმა მალე იხილოს ა. ყაზბეგის არა თუ რჩეულ მოთხრობათა მეო-რე ტომი, არამედ მთელი მისი ნაწერებიც, აგრედვე საქიროს სახელგამმა შ. შიშოლის ქართველ ცნობილ მწერალთა მოთხრობების ცალკე წიგნაკებად გამო-ცემა საერთო სათაურიც, (მაგ. თუნდა „ალ. ყაზბე-გის ბიბლიოთეკა“-ს სახით) ხელმისაწვდენ ფასებში.

ყოველი ქართველი მწიარებრი მასლებით მოიხსენიებს სახელგამს ამ წიგნის გამოცემისთვის.

ი. არიელი.

სისხლიანი გერმანები

სახალხო თეატრის გამგეობის და მსახიობების შეერთებული კრება.

სახალხო თეატრის არსებობის დღიდან დღემდე, მის 30 წ. განმავლობაში ჯერ არ შეეხებულა არც ერთ არაჩვეულებრივ კრებას, როგორც მხიბლველ წარმოდგენებს თვის ბოლო რიცხვებში. ამ კრებებზე სხვა საკითხებთან ერთად განსახილველი იყო მსახიობების ჯამაგირების დანიშვნა და იმ 80 ჩეკოვნიკის დაოკება, რომელსაც გამგეობამ გადასცა. მსახიობების შრომის ანაზღაურებისათვის.

რაც შეეხება ჯამაგირების დანიშვნას ყოველ თვეურად, ეს ირველი მოვლენაა სახალხო თეატრის ისტორიაში, იგი წარმოშვა მის ობიექტში შემოღებული ორიოდე უსრმა.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ამ ბოლო ხანებში ძლიერ ბევრი გამოაშრნდა სახალხო თეატრის „ფულშემატკეობა“ ახალი „მოღვაწე“-ისინი იძიან: სახალხო თეატრი უნდა განახლების გზაზე დაეყენებინათ, უჩვენაო მხატვრული წარმოდგენები, უნდა შეეკნათ ახალი სკოლა და სკოლის მასწავლებლები და შემქმნელი ჩვენა ვართ: თქვენ, ვისაც აქაულის გიმუშავებთ, თუნდაც 30 წლები, ჩამოგვირიდეთ, ხელს ნუ გვიშლით; თქვენ აქ აღივლილი აღარა გაქვთ. ეს ბინა ეხლა ჩვენ გვეკუთნის. მართალია ჩვენ ამ შრომისათვის მოვითხოვთ ჯამაგირებს, მაგრამ სანაფიქროთ ჩვენ დაგანაზღაურებთ ჩვენს ვეჯაკობასო.

როგორც ვტყუბათ, მათ პირთ ძველი სახალხო თეატრის მოღვაწენი და მისი სულიწამდემელი მუშები, ჯერ კიდევ ცოცხალნი, პანაშვილით გაისტუმრენ, თითონ იუბილეში შემოსულ ფულზე ჯგირი დაწერონ და სახალხო თეატრი თავიანთ შემოსავლის წყაროდ გარდაიქონონ.

როცა ეს იუბილეში მოგროვილი ფული გამოილევეთ, თეატრის შემოსავალიც კვლავ დაჰვარავს მათ მოთხოვნილებას და სახალხო თეატრის ფარდაც ნამდუღამით ჩამოეფარება, ამისათვის ისინი აღაო ნაღვლობენ.

ამ მიზნის მისაღწევად ნივარაუდდები ჰქონდათ შემდეგი ხერხი: ამ კრებებზე გადაეწვევირათ. ჯამაგირების მიცემა მსახიობებისათვის, შემდეგ მოხდინათ გაცხოვლება, გერეკათ ძველი დამსახურებული მსახიობნი, (რომდენიც არა ერთხელ და ორჯერ მთელი სეზონები თავიანთ კისერზე გადაუტანიათ), რათა ბოლოს ამ ახალ „მოღვაწეებს“ დაიჩინოდათ ბურჯი და მოედანი. ამ კრებებზე მკაცრ ძველმა დამსახურებულმა გამგეობის წევრებმა ოსებ ბესელიძემ, სამონ ტროშელიძემ და მსახიობთაგან სანდრო ბაღრიძემ, გიორგი ჯაბაურმა, რაფიელ ჯიბლაძემ და იაშა ელიაშვილმა სთამარო პასუხი გასცეს ახალ მოვლენილ ფულის მიყვარებულ მოღვაწეებს: დაუმტკიცეს, რომ სახალხო თეატრი ვერ გააუღლებს ჯამაგირის სისტემას, ამ პირობებში იგი მალე მოკვდება; განუპარტეს, რომ მხატვრული წარმოდგენები წინად შაირიშვილის, ალ. წულუჭაიას და დიანის დროს უფრო იდგებოდა, ვიდრე დღეს—თქვენ „ახალის“ მორტყვილებია ხელში და რაც შეეხება სახალხო თეატრის წინსვლი, იდეას, ეს იმ დროსვე ჩაისახა, როცა იგი პირველად დაარსდა; მას მერე მოყოლებული დღემდე-

ლამდე მთელი რიგი გამგეობის წიერებისა და მისი სცენისმწყობარებისა სულ იმას სცდილობდნენ, რომ დღევანდელ წარმოდგენისათვის ხელისნელს ეგზონა. და მისი მოღვაწენი მაშინ ჯამაგირის სულაც არ იღებდნენ აქ საქაროა რიგინი რეისორები და მსახიობნი საყარული სახლხო თეატრისადმიო. ერთმა გჯგუვა ბევრი იტრიალა ამ კითხვის გარშეო ის ამბობდა: მსახიობების ჯამაგირი მოგვეცემს მხატვრულ წარმოდგენებს, მხატვრული წარმოდგენები ჩვენზე მეტ ყურადღებას და ეს ყურადღება კი ბევრს ფულოა. ისე, რომ მათა ჰქუდათ სახალხო თეატრი გამოწყოობილი ძველი მოღვაწენიც ჩეთრინათ თ ვინათ ოცნებაში, ნამდვილად კი შვიკოვილი ფული დაებაჩენება ნათ და შემდეგ კოლიერის სალოათი ჰქონიყოთ ვისიმე იმედი, კრების უმრავლესობამ ამ ოცნებას სინამდვილე ამჯობინა და გადასწყვიტა: არ დაერიწნით მს ამებს არავითარი ჯამაგირი. იყოს მარკის სისტემა ისე, რომ ვინც მეტს ითაბამებს, ის მეტს მიიღებს წარმოდგენის შემოსავლიდანო.

დამარცხდა ეს გჯგუთი, მაგრამ დარჩთ ერთი გამოსავალი გზა. საქმე შემდეგმა: რეისორს შეუშლიან როლები სულ თავის კომპანიის წევრებს მიცეს, ერთი და იკვეთ ათამაშის მუღამ და ამ დანაჩენებს, ძველები იქნებიან თუ ახლები, ცოცხალი და ხანგრძლივი ლოდინი, თავს დაანებებენ და წაუღენ. ამისათვის საქაროა ამ გამგეობას მიაქციოს დიდი ყურადღება თვით გამგეობამ.

ესეთი იყო, ჯამაგირების კითხვა! მერე კვლავ იყო თუ ვისთვის მიცეთ ის 80 ჩეკოვნიკი საჩუქრად? კრებამ მილო: ამ ფულის განაწილებას დაედგას სარჩულად შრომის პირნიკი.

გამგეობის ძველმა წევრმა ოსებ ბესელიძემ განაცხადა: რადგანაც შრომის პრინციპი მიიღეთ, უნდა იცოდეთ, რომ ეს 80 ჩეკოვნიკი მოგვცა სახალხო თეატრის არა ეხლანდელმა დანამ, რომელიც მუშობას მხოლოდ შემოდგომიდან, შეიძლება მათში სულ ახლებიც კი ერიებენ, არამედ იმ ძველი მოღვაწეების დიდმა შრომამ, რომელნიც მთელი 30 წ განმავლობაში უსასყიდლოთ მუშაობდნენ, საქაროა იმათაც მივალბენით მინაილოება ამ ფულის გაყუთვაში,—ამას მოითხოვს სამართლიანობაო.

ჩეკოვნიკით გატაცებულმა ახლად მოვლენილმა მსახიობებმა არ მიიღეს ეს სამართლიანი წინადადება და დაადანეს: რას მიქვიან ძველი მოღვაწენი, აი ვინც თითსა ვწევთ, ფულაც ჩვენ გვეკუთნისო.

და მართლაც მათმა თითის აწევამ შესძინა მათ ეს მათთვის ბედნიერი ჩეკოვნიკები, რომელიც ამოვლებული იყო ძველ მოღვაწეთა სისხლში, და ეს სისხლანი ჩეკოვნიკები დაირიგეს თვითველმა თავის თვად.

სახალხო თეატრის ერთი დამაარსებელითაგანი, მუშა-მსახიობი გიორგი ჯაბაური.

რედატორი: ოსებ იმდაშვილი.
გამომცემელი: ომში მკობრილითა შრომის არტელი, ახალი წიგნა.

დაბა-სოფელი

მთი შუკადლება სოფლის თეატრებს.

დღემდის საზოგადოების მთელი ყურადღება ზღაგლოზობრივ თეატრება მიპყრობილი და ოდნავ არ გახსენებით სოფლის თეატრის ცხოვრება. ყველა სოფლის შეიღებო ვართ, მის მიწა-წყალზე აღზარდოლი, ნაშ რათ გვაიწყებდა სოფელი? დროა ჩვენი დანაშაული გამოვისყიდოთ და სოფლის თეატრს მივხედოთ.

განვლო რომდენიმე წელიწადმა, რაც სოფლის თეატრის ამბავი არაფერი გვესმის, მაგრამ დღეს კვლავ განათია თეატრის ჩიარადანმა—ქურნალ თეატრი და ცხოვრება—მ, რომელიც სოფლის თეატრს აღდ ყურადღებას აქცევს და ყველა სოფლის მზრუნველ მოუწოდებს ამ საქმეში ჩასაბმელოდ.

ბ. ბოდბისხევი (ლინდის მახრა) დიდი სოფელია, ბევრ მცხოვრებულს იტყვის, მდებარეობაც მეტად ვრცელი აქვს. ბოდბისხევი სოფელს არ დაემკასვებოდა, თუ მის გულში არ ამართლყო თეატრის კედლები. და ეს შესრულდა კიდევ 1910 წ., მაგრამ დღეს ბოდბისხევის მცხოვრებთ დაფიქრებული ჰყავთ თეატრის დაბრუნების მეთაურები. ესენი ამ სოფელს ეკუთვნიან, მაგრამ დღეს მათი შრომა წაშლილია, დე-წყებული პირველად როცა თეატრის კედლები აუტრახეს, სცენის მოყვარებმა დასდგეს ე. გუნდის „და-ძმა“. წარმოდგენას საზოგადოება ისე აღტაცებით შეხვდა, რომ გაამეორებინეს, შემდეგ თითქმის მთელი ზღვებული წარმოდგენები იმართებოდა. სათეატრო დარბაზი ყოველ საღამოს ივსებოდა. მაგრამ შემდეგ ყველა შეიცვალა. დღეს ბოდბისხევის თეატრს ობი აქვს მოკიდებული, მის კარებს უზარმაზარი კლიტე აძებს. ყველაფერი დანგრეულია, აღარ ამჩნევია სიდ პარტური ყოფილა, სიდ სცენა. 1910—1918 წლამდე ეს თეატრი რომ კარგ საფეხურზე იდგა, ამის მოწევა ტყ. დასი და შ. დიდიანი, რომელთა წარმოდგენებს საზოგადოება დღის ოცეციებით ჰხედებოდა. დღეს კი ეს თეატრი დაკეტლია. სამაგიეროდ ბოდბისხევის ყოფილი მართამის ეკლესია აღვლილობრივმა კომუნიკაციამა შეასწორა, საკურთხეველის ალაგას სცენა მოათავსა, მეორე ნაწილში—პარტერი და უწოდა „კომკავშირის კლუბი“. პირველად დაიდგა ილ. ჭავჭავაძის „ბატონი და ყმა“, მეორედ ყაზბეგის „არსენა“ და სხ. ხალხი საქმოდ გასწრებოდა, სცენისმოყვარენიც პირველხანად კარგად

შეხედნენ. ძველ თეატრს რაც რამ მოგაოვებოდა—ყველა აქ გადმოიტანეს, მაგრამ ამ ეკლესიამ მინც თეატრბოა ვერ გასწია. მსახიობ-სცენისმოყვარეთ ხმა-ლაპარაკი უზარ-მაზარ ეკლესიის სივრცეში იარაგება და მსმენელში ერთგვარ გაბრუნებულ მხიარუბას იწვევს. ეს ერთი. მეორე—სცენის სიფიწროვე გასაქანს არ იძლევა, მე-ამე—ნოთიერი ხელმოკლეობა. არც ერთი წარმოდგენა წარმოდგენას არა ჰგავს. იმის მაგივრად, რომ მოქმედების დასასრულს ფარდა მფარდისგან იხსნებ-იხურებოდეს, პატარა ბავშვები ხურვენ და ხსნიან ფარდას, რაცა სოფლის ხალხში ერთგვარ ურწუნოებას ჰბადებს თეატრისადმი, თეატრს სხვანაირი გაგებით უყურებენ. ამ გატრმობებს საჭიროა სერიოზული ყურადღება მიმძეეს. დაე, ყოფილი ეკლესია იყოს კომკავშირის კლუბად, რომელიც საამისოდ არის მოწყობილი, ხოლო ძველი თეატრი ისევ კალაპოტში უნდა ჩადგეს. მართალია ამას თანხა სჭირია, მაგრამ მთავრობამაც და ხალხმაც იციან, თუ თეატრი რის მოცემი და თვის წვლელსაც გაიღებენ. კლუბში (ყოფ. ეკლესიაში) მხოლოდ ლიტერატურულ და პოლიტიკურ ლექციების მოწყობა შეიძლება. იდენს რაც ძველ თეატრს ჰქონდა საკმარისი სკამები, ტანისამოსი, გრძიმები და ხელმძღვანელი რეჟისორიც მოეპოვებოდა. დღეს აღარაფერია, ყველაფერი გაპარტახებულია. რა იქნა ტანისამოსი? რა იქნა სკამები? რა იქნა გრძიმები? ყველაფე არ ვიცო“ გაისისი. უბრაველეს ყოფილს ადგილობრივ მცხოვრებულმა უნდა მიაქციონ ყურადღება მთავრობის დხმარებით. ბოდბისხევის თეატრს მადლიანი წარსული აქვს და ეს მოითხოვს სასცენო ხელოვნების მოყვარულთა მხურავლე მონაწილეობას, რომ ხალხის გულში თეატრის სიყვარულმა კვლავ გააშუქოს.

ა. პავლიაშვილი.

პ ი ნ ო

„ვიდრე ხვალ უფლო“

რომში გერმანელი კინო—საზოგადოების დავალებით იღებდეს სურათს. „ვიდრე ხვალ უფლო“. სურათის გადაღების დროს 40 ლობი არ დამეორჩილა მწუთარენუს და დიდი პანიკა გამოიწვია მრავალრიცხოვან მონაწილეთა შორის (4000 კაცი). ლობმა დადლიჯა ერთი მიხუტე. სურათის გადაღებმა დადილო მთელი ეს საშინელი სურათი.

ხელოვნების ქრონიკა

ნარკანმა აღმოაჩინა ევ. ნინოშვილის მოთხოვრებები, რომლებიც არც ერთს მის კრებულში არ შესულა დღემდე. ეს მოთხოვრებებია: „ცხოვრების ჩარბი“, „აკაცა და გუნება!“, „განკაცებული ოჯახი“. წერილები დაფესტინდან. გამოცემის ხელმძღვანელობა, სტილი და ს.ხ. ენის გასწორება მინდობილი ავტო იმავე ე. კურდელაშვილსა და თ. სახუკიას. წიგნის ბეჭდვას უკვე შეუდგნენ.

გ. ჭუჩიშვილი მძიმე ავადმყოფია, სისხლი ამოანთხიბი. დიდ გაკვირვებას განიცდის. **ოშუ** დაპირილია შრომის არტელის „ახალი წრე“ შეუდგა ძველი ქართული თეატრის (ყოფ. ქართულ, შემდეგ წითელარმიელთა კლუბის) შეკეთებას. ამ მოკლე ხანში გაისენება ქართული კლუბი, სადაც გაიმართება ქართ. წარმოდგენები და სხ. **თბილისი მუშის** (ს. თავაძის) ლექსების II წიგნი „შორი ნათელი“ იბეჭდება და ამ დღეებში გამოვა.

ჟურნალში დასაბეჭდათ მიიღება განცხადებანი:
 ფასი განცხადებათა დაბეჭდვისა: ტექსტის წინ პეტითი აწყობილი თითო
 აწკარი—40 კა, უკან—30 კაპ.
 თვიურად და წლიურად—შეღავათით.

„თეატრი და ცხოვრება“-ს გეგმისა და ხელისმომწერეთა საპუბლიკაციო:

დაბა-სოფლებიდან მოგვდის შეკითხვები, თუ საიდან შეიძლება გაიწერონ ჟურნალი, ამიტომ სა-
 ყველათოდ ვაცხადებთ, რომ ჟურნალს დაკვეთა შეიძლება ტფილისში (რედაქციის გარდა), **ბებლდის-**
თი სიტყვის ექსპლიციის (რუსთაველის პრ. № 26) ან **ალ. ჩეჩელაშვილთან** (ტელეფ. 5-43); და
 ყოველგვარ საგამომწერო თუ საგანცხადებო საქმეზე მასვე მიმართონ, ხოლო პროვინციაში ყველგან—
 ამავე ბეჭდვითი სიტყვის ექსპლიციის აგენტებთან.

რედაქციის ბინა: ძველი ქართული თეატრში (ყოფ. წითელარმიელთა კლუბი) ეზოში, სასახლის
 ქუჩა, № 5.

რედაქტორის ნახვა შეიძლება დღით 10-1 ს.

1924 წ., კვირას, თებერვლის 17-ს

ს. ნ ა ვ ვ ზ ი ა ნ ე შ ი (ჯუმათი)

ნიგეზიანის საზოგადოების მიერ გადახდილი იქნება მუშა-მგონის

გიგო ხეჩუაშვილის 25 წლის სამწერლო ასწაწესზე მოდგეაწეობის

ადსანიშნავად **საპატენტაციო იუზილი**

წარმოდგენილი იქნება იუბილიარის დრამა 5 მოქ. 2 სურ.

1. უანაგონი და 2 პასტა რეჟისორი ი. ირაგველიძე

მონაწილეობენ: ი. ირაგველიძე, ვ. ჭეიშვილი, კ. სარიშვილი, შ. დობორჯგინიძე, გ.
 ევაიშვილი, დ. დობორჯგინიძე, მ. კაშიბაძე, თ. ტულუში, გ. ლალაძე, ბ. აფხაზევა, უ. მო-
 ტისწრაფიშვილი, ს. სურუშაძე, დ. მოისწრაფიშვილი, მ. ჩხაიძე, კ. მეგრელიშვილი და სხვა.
 დაუქრავს ლანჩხუთის ქალაქის მუსიკა ბუფეტი, მფრინაიფი ფოსტა, აუქციონი, ლოტარია.
 დასაწყისი დღის 4 საათიდან, წარმოდგენისა სს. 9 საათზე.

იუბილეს მომწუბი კომისია.

კახალ გეგენახეთა აგნაგოგა

კახური ღვინო

საერთო

ინახება საუკეთესო ხარისხის

კახური

გუნებრივი ღვინოები

როგორც წითელი, აგრეთვე თეთრი,

ხელმისაწვდომ ფასეზვი

იყიდება წვრილად და ბითუმად.

ბელისკის ქ., № 9.

პატრისკემბი საწყობის გამგე ს. მ. ქა-
 რთველიშვილი.